

Årsrapport 2011

Hamar bispedømme

Hele landet ble berørt av hendelsene 22. juli 2011. Bildet på forsiden gir et godt bilde av engasjementet og nestekjærligheten som ga seg uttrykk i rosemarsjer, lystenning, konserter og minnehøytideligheter over hele landet. Bildet er tatt i forbindelse med minnemarkeringen på Fagernes 27. juli. Fra venstre i første rekke ser vi leder av AUF i Oppland - Ingrid Marie Vaag Endrerud, Morten Djupedal, sokneprest i Etnedal - Marit Slettum, ordfører i Øystre-Slidre/Regionleder Gro Lundby og ordfører Nord-Aurdal Helge Halvorsen. Foto: Atle Alund
Gjengitt med tillatelse av Oppland Arbeiderblad

I	SITUASJONEN I BISPEDØMMET	2
	TILSTANDSVURDERING	2
	STRATEGIER OG UTFORDRINGER	4
II	KIRKELIG SEKTOR – BEVILGNINGER TIL BISPEDØMMERÅD OG BISKOP	5
1.1	KIRKELIG DEMOKRATI	6
1.2	TROSOPPLÆRING	9
1.3	LOKALT FORSØKS- OG UTVIKLINGSARBEID	17
1.4	OMSORG OG SOLIDARITET	17
1.5	KIRKEN I LOKALSAMFUNNET	19
III	PRESTETJENESTEN OG PRESTESKAPET	23
2.1	PRESTETJENESTEN SKAL VÆRE TILPASSET LOKALE FORHOLD OG UTFORDRINGER	25
2.2	KOMPETANSEUTVIKLING	26
2.3	KVINNER I KIRKEN	27
2.4	ARBEIDSVILKÅR	28
2.5	LEDELSE, SAMORDNING OG SAMVIRKE MED ANDRE KIRKELIG TILSATTE	30
IV	FORVALTNING	32
	VEDLEGG	35

I Situasjonen i bispedømmet

En av hovedutfordringene når det gjelder å skrive årsrapport, er å avgrense, prioritere og beskjære slik at lengden blir akseptabel. Derfor har vi ikke gjentatt det vi skrev i 2010 –rapporten, med mindre det anses nødvendig for sammenhengen – selv om forholdet er like relevant for 2011.

Som et prioriteringsgrep har vi videreført det å foreta dypdykk, da dette har vist seg hensiktsmessig, også for videre strategiarbeid i Hamar bispedømme. En status i forhold til utvalgte tema i 2010 blir gitt under behandlingen av områdene.

Kirkevalget mobiliserte mange i kirken lokalt i 2011. Dypdykket i årsrapporten peker på områder ved kirkedemokratiet som bør styrkes frem mot neste kirkevalg.

Vesentlige deler av kirkens virksomhet blir dessverre ikke målt tilfredsstillende. Idet relasjonen mellom kirke og stat er i endring er det viktig å ha så god kunnskap som mulig om **dåpstill** i menighetene. Årsrapporten for 2008 pekte på betydningen av bedre tallmateriale. Departementet har utfordret oss til å skaffe slike tall. Dette har vi gjort i et av årets dypdykk. Fellesråd og proster har bidratt med tall og analyser. Prosten i Sør-Østerdal har gjort en sammenfattende analyse.

Selv om **uttak av ferie- og fridager** var ett av fokusområdene i fjor, er det nødvendig å trekke frem emnet i år også. Utviklingen har ikke gått i ønsket retning.

I årets dypdykk på **trosopplæringsreformen** har vi fokusert på prosesser for å få lokale planer godkjent og analyse av hva som ligger til grunn for den positive utviklingen i konfirmasjonstallene.

I tillegg er det nødvendig å bruke plass på **hendelsene 22. juli** som har aktualisert betydningen av Den norske kirke i forbindelse med kriser, sorg og død.

Tilstandsvurdering

Det var seks gravferder i Hamar bispedømme med omkomne etter **hendelsene 22. juli**. I tillegg var det en muslimsk gutt som omkom fra vårt distrikt. Mange ungdommer fra bispedømmet deltok på leiren på Utøya. Hendelsene berørte alle uansett kjennskap til ofrene. Behovet for, og forventningen om kirkelig deltakelse ble fort tydelig. Kirken i lokalsamfunnet medvirket på flere måter: åpne kirker, gudstjenester, i rosetog, appeller, i krisegrupper. Prester og andre kirkelige ansatte avbrøt ferien for å medvirke.

Minnemarkering ved Hoff kirke. Foto: Henning Gulbrandsen.

Bispedømmekontoret var lite bemannet i juli. Biskopen fikk sendt brev til alle menigheter med anmodning om å bidra i markeringer og krisearbeid. Fra bispedømmet ble det satt i verk en rekke tiltak for å støtte prestene og andre involverte i kirkestabene. Det ble blant annet holdt en samling 5. september for prester og kirkelig ansatte som ble særlig involvert i oppfølgingsarbeid. Hendelsene har vist behov for å styrke beredskap lokalt og ved bispedømmekontoret.

Fra jubileumsgudstjenesten i Vang kirke. Foto: Reiner Schaufler

som kampen for rettferdighet og likeverd innebærer, ble også belyst. Søndag 20. mars var det festgudstjeneste og folkefest i Vang kirke. Kirkestatsråden og gjester fra våre nordiske søsterkirker deltok, sammen med biskopene Georg Hille, Rosemarie Köhn og Solveig Fiske.

I mars 2011 var det **50 år siden Ingrid Bjerkås ble ordinert** av biskop Kristian Schjelderup i Vang kirke. Denne historiske hendelsen har hatt stor betydning både kirkelig, politisk og kulturelt, og ble grundig markert også i Hamar bispedømme. Det ble gjennom jubileet lagt vekt på betydningen av at noen våger å gå foran. På Ingrid Bjerkås' ordinasjonsdag, 19. mars, ble det arrangert et åpent fagseminar med 150 deltakere. Den historiske hendelsen ble belyst ut fra forholdet mellom kirke og samfunn. De menneskelige aspektene og implikasjonene

Jubileumsmarkeringen på Hamar, framstod som et jubileum for hele kirken. Hamar bispedømme har hatt kvinner i prestedtjeneste kontinuerlig siden 1966, og har lenge hatt en av landets høyeste prosentandel av kvinner i prestedtjeneste. Se avsnittet om Kvinner i kirken side 27.

Den stigende konfirmasjonsprosenten med en økning fra 81 % av alle døpte i 2006 til 87 % i 2011 er en indikator på godt **trosopplæringsarbeid** i Hamar bispedømme. Den sterke oppslutningen viser seg også i at gjennomsnittlige deltagerprosent i trosopplæringsaktiviteter har økt fra 50 % til 65 %. På tre år har bispedømmet fått trosopplæringsprisen to ganger. Dette er en indikator på at nytenkning og kvalitet står sterkt i menighetenes arbeid. Økende oppslutningen om konfirmasjonsgudstjenesten viser at konfirmasjonsdagen har styrket sin posisjon som høytidsdag for hele familien. Konfirmasjonsgudstjenesten samler 14 % av årets totale gudstjenestebesøk på landsplan.¹ I vårt bispedømme er tallet sannsynligvis høyere på grunn av større konfirmasjonsprosent.

Videre utvikling av **lokalt forsøks- og utviklingsarbeid** blir konkretisert gjennom implementeringen av trosopplæringsformen.

Rekruttering vil være en stor utfordring fremover. 40 % av prestene er 56 år eller mer, mens bare 20 % er under 40 år. Bispedømmet har iverksatt tiltak for oppfølging av unge og nyutdannede prester, men videre tiltak er nødvendig.

Vi vil løfte frem flere av utviklingstendensene fra 2010 til 2011:

- Valgdeltagelsen ved bispedømmerådvalget økte fra 11,4 % i 2009 til 12,8 % i 2011.
- Valgdeltagelsen ved menighetsrådvalg økte fra 16,6 % i 2009 til 17,4 % i 2011.
- Nesten 12 % av stemmene ved bispedømmerådvalget i 2011 ble forkastet.
- Gjennomsnittlig gudstjenestebesøk for bispedømmet ligger på 76 besøk pr. gudstjeneste. Gjennomsnittet for perioden 2006-2010 er også 76 besøk pr. gudstjeneste.
- 108 av 164 sokn har fått midler gjennom trosopplæringsreformen.
- Antall barnehage- og skolegudstjenester har økt med 17 %.
- Menigheter med diakoniplan har økt fra 79 til 95 siden 2009.
- 1115 frivillige er engasjert i menighetenes diakonale arbeid.
- Menigheter med tiltak for integrering av innvandrere/flyktninger har økt fra 31 til 34.

¹ KIFO-notat nr. 3/2011: "Tilstandsrapport for Den norske kirke 2011" (Stiftelsen kirkeforskning), s 36

- 3200 deltok i pilegrimsvandringar organisert av menighetene, en nedgang fra 3700.
- Hamar biskop har foretatt 9 ordinasjoner i 2011, 6 kvinner og 3 menn.
- 34 % av prestene er kvinner i Hamar bispedømme – en økning fra 32 % i 2010.
- Sykefraværet i presteskapet har økt fra 2,7 % til 4,5 %.
- Antall ferie og fridager som ikke ble tatt ut har økt fra 562 til 621.

Felles for flere av de positive utviklingstrendene er at de følger innenfor områder hvor bispedømmet og menighetene har et tydelig fokus og strategisk satsing. Vi ser sammenheng mellom resultatene og hvor arbeidet er preget av kvalitet. Involvering og stedegengjøring er viktige faktorer. Innenfor flere områder erfarer vi at lave tall og negativ utvikling har snudd. Vi kan derfor konkludere med at det er sammenheng mellom arbeidet og resultatene.

Strategier og utfordringer

Hamar bispedømme har fra 2010 ny strategi for virksomheten (vedlegg 1). Strategien setter retning for vår virksomhet, danner grunnlaget for vår rapportering til Kirkedepartementet, og hjelper menighetene å vurdere sin virksomhet under visitasene. (Se side 4-5 i årsrapporten for 2009.) Visitasforedragene disponeres som tidligere ut fra bispedømmets strategiplan.

Bispedømmet videreførte fokus på tverrfaglighet i arbeidet både for stab og menighetsråd. Berøringspunktene mellom reformene gir muligheter for å holde arbeidsområdene sammen i den enkelte menighet. Trosopplæring kan gjerne knyttes til menighetens gudstjenestearbeid, og slik bidra til også å nå målet om høyere gudstjenestedeltagelse. På samme tid kan trosopplæringen inneholde element av diakoni eller misjon. En slik helhetstenkning utfordrer en sektorisert tilnærming til kirkens arbeidsfelt.

Reformene initiert av Kirkemøtet krever mye ressurser lokalt. Menighetsrådet har fått mer ansvar for både trosopplæring, diakoni og gudstjeneste. Hamar bispedømme tror at en helhetstenkning kan støtte menighetene i å favne mangfoldet av alle de nye reformene, og samtidig gjøre oppgavene mer overkommelige. I 2011 laget vi et årshjul for 2012 som viser hvordan ansatte og råd kan arbeide frem mot å få ferdigstilt lokal gudstjenesteordning. Flere menigheter vil i 2012 parallelt arbeide med å få godkjent sin plan for trosopplæring. Disse prosessene krever at forslag er ferdigstilt før sommeren.

Det er utfordrende når Kirkerådet i tillegg skal holde høring om ny kirkeordning med høringsfrist 1. oktober 2012. Menighetsrådene må få god mulighet til å bli hørt i saker som i stor grad berører lokalkirken. Menighetsrådene vil ha begrenset mulighet til å starte arbeidet med høringen før sommeren på grunn av arbeid med lokal gudstjenesteordning og plan for trosopplæring. Nye menighetsråd gjør disse prosessene mer krevende. Bispedømmerådet har bedt Kirkerådet om høringsfrist utsatt til 1. november 2012. Det er utfordrende for demokratiet i kirken dersom det ikke blir gitt tilstrekkelig rom for lokalkirken.

II Kirkelig sektor – bevilgninger til bispedømmeråd og biskop

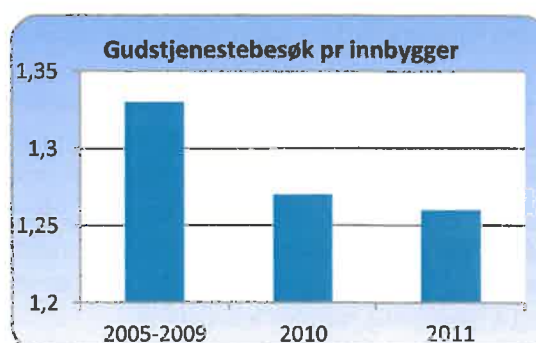
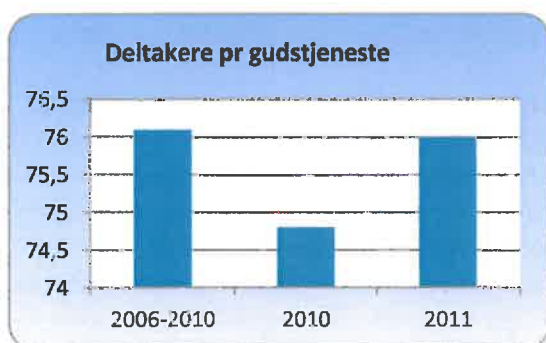
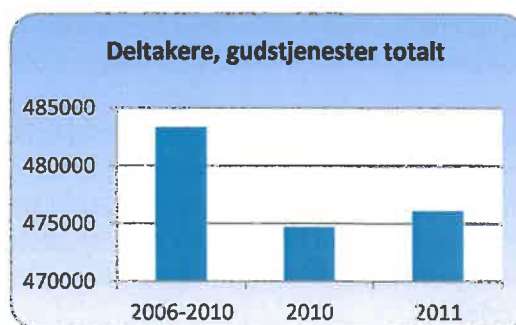
Hovedmål	Den norske kirke skal være en landsdekkende lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbare menneskeverdet og utfordre til solidaritet. Bevilgningene under kapitlet skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.
Styringsparameter	Oppslutningen om Den norske Kirke (medlemmer, gudstjenester, kirkelige handlinger m.v.)
Indikator	

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Det har i 2011 blitt avholdt fem regionale kurs om ny gudstjenesteordning for prester og fellesrådsansatte. Stiftsdagene hadde gudstjeneste som hovedtema under overskriften: «Sammen for Guds ansikt». Kvaliteten på permer med liturgisk tekst og liturgisk musikk er ikke bra. Veiledningen til menighetene om hvor mye de trenger av liturgiske bøker har vært vanskelig og uoversiktlig.

Gudstjenestedeltakelsen for 2011 viser en svak økning fra 2010². Stadig flere menigheter rapporterer om positive tall. Prosten i Sør-Gudbrandsdal forteller at engasjerte prester og systematisk involvering har gitt økt gudstjenestedeltakelse i prostiet. Det arbeides godt med gudstjenestereformen i menighetsrådene over hele bispedømmet. Det er verdt å merke seg at dette skjer uavhengig av om det er små eller store menigheter. De mindre menighetene viser god vilje til samarbeid og omstilling. 122 av 164 menigheter har gudstjenesteutvalg. Prosten i Sør-Gudbrandsdal rapporterer følgende:

Det er gledelig å konstatere lojalitet og engasjement hos de nye rådene i forhold til den nye gudstjenesteordningen. (Sør-Gudbrandsdal)

Det er avholdt 81 færre gudstjenester i bispedømmet i 2011 enn i 2010. Dette bekrefter en tendens som vi har sett over år: Det er vanskelig å opprettholde gudstjenesteforordningene med den bemanningen en har lokalt.

² 2006-2010: Norsk Samfunnsvitenskaplig datatjeneste. 2011: Utdrag fra menighetenes årsstatistikk til Statistisk Sentralbyrå (vedlegg 2).

Kirkelig fellesråd har også utfordringer. Prosten i Solør skriver:

Den kanskje største utfordringa vi har mannskapsmessig er at vi har få organister, bare fire stillinger. En måte å løse det på er å ansette en prostiorganist,... (Solør)

Flere proster og prester spør hvorfor det ikke føres statistikk over deltakelse på kirkelige handlinger som **vigsel og gravferd**. Dette er et viktig berøringspunkt for mennesker. Prosten i Hadeland og Land skriver:

Stadig oftere sier de lokale sokneprestene at vi må ta vare på den mulighet for relasjonsbygging som en kirkelig handling er. Ofte har oppmerksomheten gått med til å tenke at det er ved dåp at relasjoner kan bygges, men også for å trygge utgangen på livet er sørgearbeidet i forbindelse med gravferd et viktig ledd av menighetsbyggende og kontaktskapende arbeid. (Hadeland og Land)

1.1 Kirkelig demokrati

Resultatmål	Kirkerådet og bispedømmerådene skal tilrettelegge for at demokratireformen gjennomføres i Den norske kirke, jfr kirkevalgene i 2011. Målet for demokratireformen er at kirkens organer får en sterkere demokratisk legitimitet og forankring blant kirkemedlemmene
Styringsparametre	Etablering av reelle valgmuligheter
	Kirkevalg samtidig med offentlige valg
	Økt bruk av direkte valg
	Forsøk med ulike valgordninger til bispedømmeråd/Kirkemøte
Resultatindikator (Gitt i brev fra Kirkerådet datert 16.09.2011)	<ul style="list-style-type: none">- Forberedelsesfase – tiltak og effekt- Informasjon – tiltak og mulig effekt- Registrering av stemmer- Erfaringer fra kurs og opplæring- Samlet og generell vurdering

Kyrkjevalet
2011

Forberedelsesfase: Det ble arrangert prostivise samlinger med orientering om kirkevalget og valg av prostiets representant til nominasjonskomiteen.

Samlingene ga anledning til å drøfte hva kirken skal være og aktuelle kandidater. Samlingene bevisstgjorde også på viktigheten av å samles om å foreslå kandidater slik at prostiet kunne bli representert i bispedømmerådet. Det forholdsvis lave antall foreslåtte kandidater i forhold til forrige valg, var en effekt av dette.

Informasjon: Bispedømmekontoret inviterte til fem samlinger om kirken i forhold til lokale media. Samlingene ble innledet av redaktør/journalist i lokalavisen, og bispedømmekontoret informerte om informasjonstiltak. Resultatet var at flere lokalaviser viet plass til kirkevalget. Alle leke bispedømmerådskandidater ble invitert til en samling om media og sosiale medier med Burston & Marsteller.

Registrering av stemmer: På Hamar bispedømmekontor var alle ansatte engasjert i registreringen. Arbeidet gikk greit og det var tilstrekkelige ressurser tildelt.

Erfaringer fra kurs og opplæring: Bispedømmekontoret inviterte til fem samlinger før valget om den valgtekniske gjennomføringen. Tilbakemeldingene tilsa at forberedelsene til valget var i rute, men at det var en utfordring å fylle opp kandidatlistene. Prostene og en del kirkeverger ledet kursing av nye menighetsråd etter valget. De aller fleste menighetsråd har vært representert og noen møtte fulltallig. Kveldskurs fungerer greit, men flere ser behovet for oppfølgende utdyping av de ulike fagområdene.

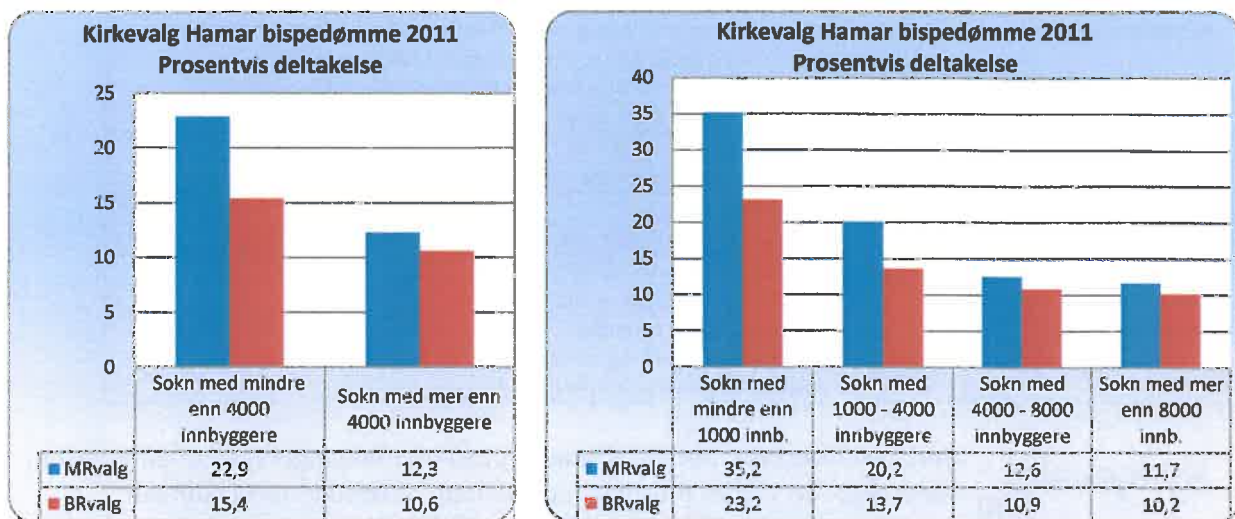

Valg i Søndre Land menighet. Foto: Øystein Wang

Vurderinger i etterkant av valget

Målet for demokratireformen er en sterkere demokratisk legitimitet og forankring av kirkens organer blant alle medlemmer av Den norske kirke. Som i 2009 ble valget av leke medlemmer til nytt bispedømmeråd gjennomført som direktevalg. Valgdeltagelsen i bispedømmerådsvalget (BR-valg) økte fra 11,4 % i 2009 til 12,76 % i 2011. Valgdeltagelsen i menighetsrådsvalget (MR-valg) økte fra 16,6 % i 2009 til 17,4 % i 2011. Dette er en marginal økning, og det bør derfor fokuseres på hva som kan styrke deltagelsen.

Rapportene fra prostiene tilsier at problemene tilknyttet preferansevalg, og at kandidatene var ukjente og for lite profilerte med tanke på velgerne, er årsaken til lavere oppslutning i bispedømmerådsvalget enn menighetsrådsvalget. Prosten i Vinger og Odal poengterer at kirkevalg samtidig med andre offentlige valg gjør at valget blir mer synlig og mer tilgjengelig, og signaliserer at kirkelige organ også er offentlige organ.

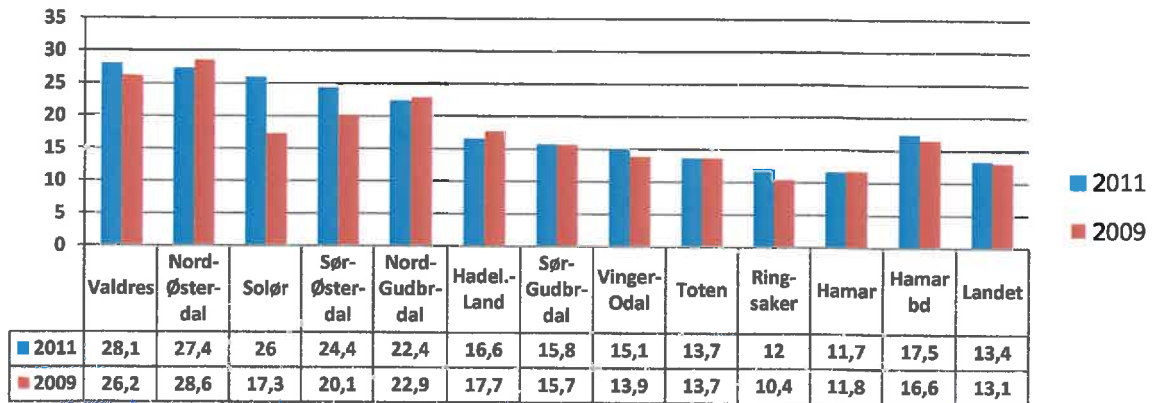
I Hamar bispedømmeråds evaluering av Kirkevalg 2011 (se vedlegg 3) viser rådet til at valgdeltagelse i sokn med opp til 4000 innbyggere er tilfredsstillende. Disse hadde en deltagelse på 22,9 % for MR-valg og 15,4 % for BR-valg. I Hamar bispedømme bor 49 % av befolkningen i sokn med opp til 4000 innbyggere. For sokn med flere enn 4000 innbyggere var tallene 12,3 % for MR-valg og 10,6 % for BR-valg.

Personvalg er en utfordring i de folkerike soknene. Velgerne «kjenner ikke» de som står på listen og stemmer ikke. Lister som representerer kjente synspunkt vil kunne øke valgdeltagelsen. Det bør derfor være et spesielt fokus på tiltak som kan styrke valgdeltagelsen i folkerike sokn ved neste valg. På landsplan utgjør dette 350 sokn med 67 % av de stemmeberettigede.

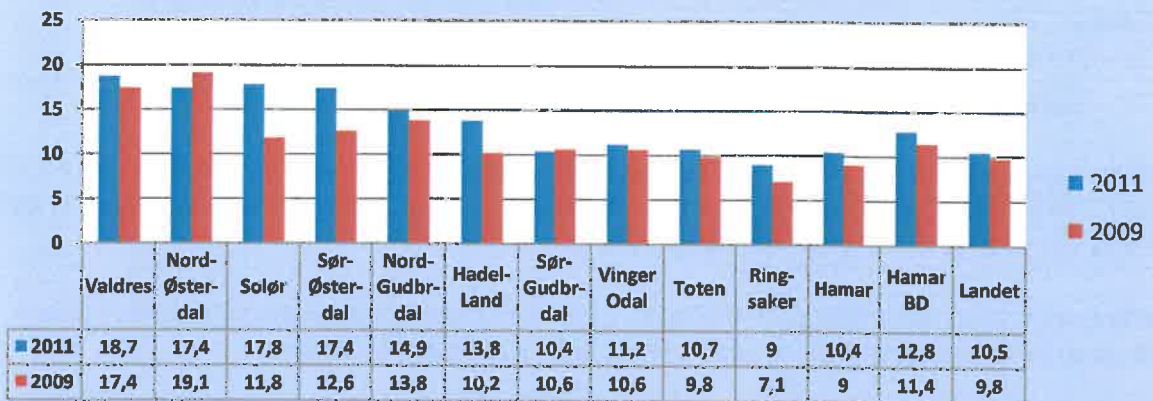
Sør-Østerdal prosti er ett av de prostier i landet som oppnådde høyest valgdeltakelse (MR 24,4 %, BR 17,4 %). Det kan likevel ikke underslås at velgerne som prosten i Sør-Østerdal sier,

- er oppgitt over en valgordning som ikke ivaretar deres interesse for medbestemmelse.-Det var et enormt veiledningsbehov før og under valget. Den som skal stemme, må føle seg representert ved det valget han skal gjøre. Velgerne stemmer ikke på personer men på meninger og synspunkter. Valgordningen med preferansevalg møtte ikke velgernes behov for representasjon. (Sør-Østerdal)

Valg menighetsråd prostivis

Valg bispedømmeråd prostivis

Prosten i Hamar melder:

Utfordringen ligger først og fremst på mangel av reelle valg. Listene over nominerte er ikke flere enn at de dekker et minimum av kandidater. Kandidatene fremstår ikke tydelig med alternative program. Valgordningen var dessuten vanskelig – særlig når det foreligger forskjellige ordninger for valg av menighetsråd og bispedømmeråd.(Hamar)

Prosten i Nord-Østerdal rapporterer at det i 2011 er nye faktorer som kan ha påvirket valgdeltagelsen:

I prostiet var det en større deltakelse i valget enn tidligere i de fleste soknene, bortsett fra soknene i Tynset kommune. Dette har sin årsak i at kommunevalget her også ble utført elektronisk. Da over 20 % av stemmene ved kommunevalget skjedde elektronisk, kunne en ikke forvente at de som stemte elektronisk, kom ens ærend til valglokalet for å stemme ved kirkevalget. Nedgangen i soknene på Tynset var ca. 3,5 %. Derfor må det sies å være et godt resultat. Hva vi gjør i kommuner hvor det er elektronisk valg må det arbeides med. (Nord-Østerdal)

Bispedømmerådet viser i sin evaluering til områder som må rettes på til neste bispedømmerådsvalg:

1. Preferansevalg er vanskelig å forstå og gir et for høyt antall forkastede stemmer – 11,5 % i Hamar bispedømme.
2. Alfabetiske lister gir kandidater med etternavn tidlig i alfabetet større mulighet for å bli valg. Prioriterte lister bør benyttes ved både menighetsråds- og bispedømmerådsvalg.

1.2 Trosopplæring

Resultatmål	Kirkerådet og bispedømmerådene skal tilrettelegge for at trosopplæringsreformen innarbeides i menighetene. Målet er et systematisk og sammenhengende tilbud om trosopplæring for alle døpte fram til fylte 18 år, med det opplæringstilbud på 315 timer som veiledende norm for den enkelte.		
Styringsparametre	Utbredelse av trosopplæringsreformen i bispedømmet	Omfanget av trosopplæringstilbudet i menighetene	Oppslutningen om trosopplæringstilbudet i menigheter som er tatt inn i gjennomføringsfasen
Resultatindikatorer	Andel menigheter i bispedømmet som er tilført trosopplæringsmidler i 2011	Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud i menigheter som er i gjennomføringsfasen	Gjennomsnittlig deltakerandel ved et utvalg representative trosopplæringstilbud
Hamar bispedømme	108 av 164 menigheter er tilført midler i 2011	Planlagte timer delt på antall planer: 4824:22= 219 timer Gjennomførte timer delt på antall planer: 3465:22= 158 timer	Antall døpte i målgrupper er 5957. Antall deltakere 3854. Dette gir en gjennomsnittlig deltakerprosent på 65 %

Kommentarer til tabellen:

- Tall bygger på de tall Kirkerådet har tatt ut fra Størst av alt-sidene.
- Gjennomsnittlig oppslutning ved et representativt trosopplæringstilbud er tall fra: Dåpssamtale, 4-åringer, tilbud til 6-åringer, tårnagenter, lys våken, konfirmanter, året etter konfirmasjon for menigheter i gjennomføringsfasen

Det ble i gjennomsnitt gitt 158 timer tilbud om trosopplæring i 2011. Dette er en økning på 18 % (25 timer) i forhold til 2010. Den gjennomsnittlige deltakerprosenten i trosopplæringsaktiviteter er 65 % mot ca. 50 % i 2010. Dette gir en økning på 15 %.

Tallene viser oss at det jobbes godt med trosopplæringen i menighetene. Økningen i antall timer tilbudt og deltakerandelen viser at strukturert arbeid over tid gir resultater.

Tårnagenter i Gjøvik og i Nordlien kirke. Foto: Karsten Torp og Anny Hollien

Opptopping av trosopplæringsreformen i 2010

Hamar bispedømme fikk to nye prostier til innfasing i 2010, Ringsaker og Valdres prosti.

Disse er veldig ulike med henhold til geografi og organisering, noe som har betydd mye for hvilken prosessveiledning BDK har gitt gjennom 2011.

Det har tatt litt tid å få tak på hvordan vi skal gjøre det. Og siden det er mange mil i bil til nærmeste kateket, må det bli prestene, da, atter en gang som trår til og får fart i sakene. 7 av 9 prester sitter i styringsgruppa... Vi vil streve noe med å få på plass et tilbud som dekker 315 timer til alle døpte mellom 0-18 år. (Valdres)

Plan for trosopplæring i den enkelte menighet og en plan for fellestiltak i prostiet blir viktig framover. Likedann det å få innarbeidet et større antall trosopplærings-gudstjenester og se disse i sammenheng med gudstjenestereformarbeidet. (Ringsaker)

Godkjenning av lokale trosopplæringsplaner

Det er første gang lokale trosopplæringsplaner er godkjent av biskopen siden reformen startet.

I 2011 har to prostier jobbet fram mot godkjenning.

- I Toten prosti er 8 av 15 trosopplæringsplaner godkjent. De siste 7 vil godkjennes i februar 2012.
- I Sør Østerdal prosti er 17 av 25 trosopplæringsplaner godkjent. De gjenstående 8 vil godkjennes i 2012.

I arbeidet med godkjenning av lokale planer har vi lagt vekt på følgende:

Strategi	Tiltak
Lage god prosess ved å arbeide fram et todelt godkjenningssløp	1. innsending: Tydelig metodisk og pedagogisk tilbakemelding til menighetene om hva som er bra, hva som må rettes på, og forslag til utfyllende tiltak 2. innsending: Utviklet fast formulert godkjenningbrev med mulighet for lokale variasjoner
Finne biskopens gode ståsted i utviklingsarbeidet	I tillegg til det overordnet plan for trosopplæringen sier, legger Hamar biskop ved godkjenningen særlig vekt på bruk av kirkerom og kirkegård, gudstjenesteforankring, sentralt bibelstoff og høytids- og helligdagsorientering
Finne en god måte å trekke prostens rolle inn i godkjenningsarbeidet på	Utviklet hjelpespørsmål til samtale med prosten som et ledd i 1.runde i godkjenningsprosessen på bakgrunn av Kirkerådets brev om biskopens godkjenning av lokale trosopplærings-planer av 27. mai 2011
Legge til rette for hvem som skal arbeide med godkjenningsarbeidet på bispedømmekontoret	Ansvar ved 1. innsending: rådgiver i trosopplæring, samtale med Kirkefagavdeling, biskopen, prost og menighet Ansvar ved 2. innsending: Rådgiver trosopplæring og biskop

Godkjenningsprosessen har gitt mulighet for ny dialog med menighetene og ansatte. Prosessen avdekker forskjellige behov for veiledning og oppfølging fra enhet til enhet. Etablering av gode rutiner har vært viktig for menighetenes ferdigstilling av planene.

Utfordringer

Det er viktig med god orientering om rapporteringsansvar og bruk av dette verktøyet til alle ansatte/menigheter. Det er ikke tilfredsstillende at f.eks. en person i 30 % stilling skal sitte med alt ansvaret for å få inn tallmaterialet til rapporteringen på Størst-av-alt verktøyet. Derfor er det viktig å lage forslag til rutiner for samkjøring av tall til rapporteringen i menighetene.

Det er allerede tydelig at mange barn og unge står uten basiskunnskap om den kirken de er døpt inn i. Bør vi tenke mer offensivt rundt vår dåpspraksis? En ide kan være å etablere obligatorisk(e) samling(er) for dåpsforeldrene i tillegg til dåpssamtalen. I denne sammenheng kan vi på en positiv måte formidle kirkens tilbud om opplevelses og kunnskapsformidlende tiltak for barna,... (Vinger og Odal)

Dåpsopplæringsprisen til Hamar nok en gang

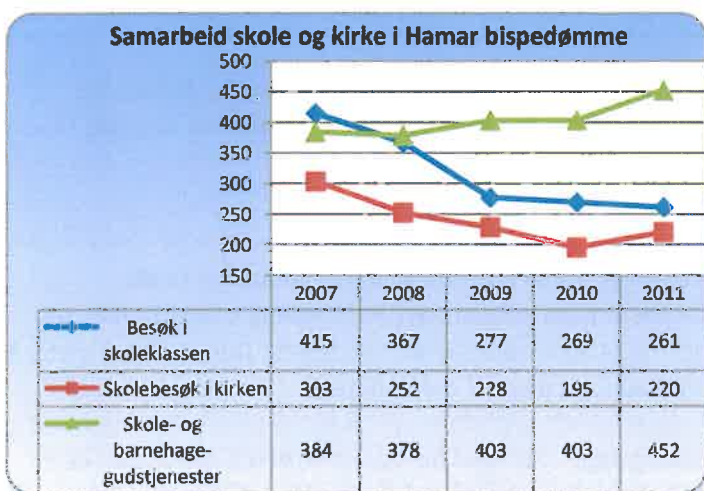
Åse Marit Kessel mottar IKO's dåpsopplæringspris sammen med representanter for ulike ansvarsområder under Kragerøleiren. - Det at ungdommer gjennomfører og leder arbeidet for ungdom er selve nøkkelen til at dette vokser og utvikler seg, og at mange blir med etter konfirmasjonen, sa Åse Marit Kessel i sin takketale. Foto: Thomas E. Andersen

I 2011 fikk prosjektet «Samarbeid får utrolige ting til å skje» IKO's dåpsopplæringspris. Vi får tilbakemeldinger om at dette prosjektet muliggjør leirarbeid med høy kvalitet også for små menigheter i bispedømme som har få egne ressurser.

I 2009 fikk Elverumsmenighetene tilsvarende pris.

Kirke-skole/kirke-barnehagesamarbeid

Møte mellom kirke og skoleledelse og lærere er en fast programpost ved visitas. Møtene tar opp samarbeid i rammen av skolens eget lov- og planverk.

Menighetene som sender inn sine trosopplæringsplaner for godkjenning, blir også bedt om å legge ved egne planer for kirke-skole-/kirke-barnehagesamarbeid. Begrunnelsen for dette, er at forskjellen mellom skole-/barnehage-samarbeid og trosopplæring skal tydeliggjøres for menighetene. Det sikrer at planene har et reflekter forhold til den kunnskap som barna tilegner seg i skolens religionsundervisning.

Skole- og barnehagegudstjenester har økt med 17 % fra 2010 til 2011. Den

markante økningen reflekterer at god kontakt mellom skole og kirke har etablert trygge rammer for samarbeid i rammen av skolens eget lov- og planverk.

Prostene rapporterer om mindre uro og utrygghet omkring rammene for samarbeidet.

Samarbeidet er meget godt og heller økende. I Skjåk har det økt noe etter bispevisitasen i 2009. I Sel reforhandles avtalene med skolene. Det har økt noe, særskilt i forhold til pilegrimsvandringer. (Nord-Gudbrandsdal)

Dåpstall

Prostene og kirkevergene ble i 2011 utfordret til å gi innspill på utviklingen av dåpstall innenfor et fellesrådsområde. Dette ga grunnlag for et videre dybdekk i fire fellesrådsområder.

Dåpstallene er en viktig indikator på befolkningens tilhørighet til kirken. Det er synkende dåpsprosent på nasjonalt nivå i Norge. Det antas at dette har sammenheng med (1) synkende medlemstall i kirken og (2) økende antall fødte barn der foreldrene har annen religiøs tilhørighet enn kristendom. Men det kan også spørres etter andre årsaker som valg av strategi og arbeidsformer, kirkas evne til å bygge tillit lokalt, samarbeid på barnefamilienes livsarenaer osv.

Mia ble døpt i Hamar domkirke 11.09.2011.
Foto: privat

Fjordmesse og dåp ved Einafjorden i juni 2011.
Foto: Johnny Thorsbakken

Slik rapporteringsrutinene er i dag, er det bare på nasjonalt nivå det kan etableres en «dåpsprosent»; den andelen av fødte som blir døpt. Fordi dåp er en så viktig indikator på tilhørighet, er det ønskelig at rapporteringsrutinene kan endres slik at dåpsprosenten blir tilgjengelig også lokalt. Det vil gjøre det mulig å kunne vurdere andre grunner til synkende dåpsprosent enn de to ovenfor anførte antakelser. På soknenivå er det neppe aktuelt fordi fødselstall bare registreres ned til kommunenivå. På fellesrådsnivå (kommunenivå) kan dåpsprosenten etableres med enkle endringer i rapporteringsrutinene.

- En tilnærmet korrekt dåpsprosent kan oppnås med at det ved dåp registres både barnets bosted og dåpssted, og at systemet automatisk fortløpende summerer opp antall dåp hos kirkebokfører på barnets bosted.
- En ikke så tallmessig korrekt måte, er om årsstatistikken spør etter antall medlemmer med fødselsår to år før den aktuelle årsrapporteringen som så samholdes med fødselstallet for det året. Da ville vi i januar 2012 ha en tilnærmet riktig dåpsprosent for 2010. Denne måten å gjøre det på, er tilgjengelig i dag, men brukes ikke.
-

Om vi i dag ønsker en lokal dåpsprosent, må den konstrueres ut fra total antall dåp i soknet minus dåp der barnet ikke bor i soknet pluss dåp i andre sokn av barn som har bosted i rapporterings soknet. Dette tallet er meget usikkert, fordi rutinene omkring registrering og melding av dåp der bosted og dåpssted er forskjellig, både er tilfeldig og mangelfulle.

Bispedømmet har ønsket å se nærmere på dåpstallene for å kunne finne utviklingslinjer og sammenhenger. Tre ulike steder er valgt som typiske eksempler: (1) To landkommuner med fallende folketall, (2) en by med stigende folketall og (3) et tettsted i endring.

To landkommuner: Vang og Vestre Slidre i Valdres

Kommunene er nabokommuner og her sett på under ett for å få noe bredere tallgrunnlag. De to fellesrådsområdene har til sammen 7 sokn. Kommunene har siden 2000 hatt en nedgang i folketallet fra 3957 til 3808, som er – 3,8 %. Gjennomsnitt fødte pr år i perioden 2005-2009 er 38,8 og antall dåp er gjennomsnitt 48. Det viser en betydelig «dåpsimport» av barn som ikke bor i soknet. Det er foreldre som kommer «hjem» for å døpe barn. Dersom det konstrueres en tilnærmet dåpsprosent som omtalt ovenfor, er den for perioden 2005-09 gjennomsnitt 87,1 % for barn som er bor i soknet. Dåpsprosenten virker sannsynlig. Den årlige dåpsprosenten varierer imidlertid i perioden fra 66,7 % til 112,1 %. Det er selvsagt ikke et reelt bilde av dåpsprosenten, men viser hvordan dåpsprosenten varierer på grunn av oppgang og nedgang i fødselstallet og når på året barna er født. Det må etableres et gjennomsnitt for flere år for å utjevne tilfeldige variasjoner. Å sammenligne tall fra ett år til et annet tilfeldig valg år er ikke relevant. I årsrapportering er det uten relevans på lokalnivå å se på siste år opp mot året før. Først ved å sammenligne f.eks. fem-års perioder, kan det danne seg utviklingslinjer. På lokalnivå er dette umulig å få til lenger tilbake enn til 2005.

Dåpsprosent for Vang og Vestre Slidre fellesrådsområder:

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09	2010
Dåpsprosent av fødte	112,1	97,4	66,7	102,9	66,7	87,1	72,2
Prosent dåpsimport	28,8	36,4	37,0	23,3	36,4	32,5	32,4
Prosent dåpseksport	0	7,7	2,2	8,6	0	3,6	2,8

Det mest interessant med dåpstallene fra Vang og Vestre Slidre er dåpsimport og dåpseksport. Dåpsimport er dåp av barn som ikke bor i soknet, og dåpseksport er barn som bor i soknet men blir døpt i et annet sokn. Dåpsimporten er meget høy. En tredel av alle som døpes (32,5 %) bor ikke i soknet. Det er foreldre som gjennom egen oppvekst har tilhørighet til soknet og «kommer hjem» for å døpe. Tallet er så signifikant at det vil være av den største interesse å undersøke nærmere sammenhengen mellom dåp og tilhørighet og dåp som tilhørighetsrite. Tallet bekrefter nyere religionsforskning som holder fram tilhørighet som grunnlag for religiøs identitet og for deltakelse i rituell handling. Dersom tilhørighet er en så viktig faktor for valg av dåp, vil det ha betydning for hvordan det arbeides med strategi rundt dåp og dåpsopplæring. En ny kirkeordning som vil videreføre en folkekirke med grunnlag i barns dåp, må tenke om kirke som uttrykk for tilhørighet. Betydningen av tilhørighet bekreftes av at dåpsimporten er minimal fra disse soknene, 3,6 %. Det er utenkelig å reise ut av soknet for dåp. Det vil sannsynlig være «innflyttere» som «reiser hjem» til sitt opphavssted for dåp.

By med stigende folketall: Gjøvik

Gjøvik fellesrådsområde har 7 sokn. Fordi fødselstall ikke er tilgjengelig på soknenivå, er også «landbygdsoknene» i kommunen, Biri, Snertingdal, Vardal, og Bråstad, inkludert i undersøkelsen. De fire nevnte soknene har ca. 1/3 av folketallet i kommunen og svekker det typiske bypreget ved tallene i undersøkelsen. Folketallet i Gjøvik har siden 2000 steget fra 27013 til 28974 som er +7,3 %. 10 % (2888) av befolkningen har i 2010 innvandrerbakgrunn. Gjennomsnitt fødte pr år i perioden 2005-2009 er 306,8 og antall dåp er gjennomsnitt 232,2. Dåpsimport og dåpsimport balanserer på om lag 11 %. Det gir en dåpsprosent for barn i fellesrådsområdet på 78,9 %. Det er høyt når innvandrerdelen av befolkningen tilsier at minst 10 % av de fødte har annen kulturell og religiøs bakgrunn.

Dåpsprosent for Gjøvik fellesrådsområde:

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09	2010
Dåpsprosent av fødte	75,6	81,5	82,7	82,5	72,6	78,9	70,7
Prosent dåpsimport	10,6	10,6	14,1	10,3	8,8	10,9	7,2
Prosent dåpseksport	11,9	10,8	11,6	10,8	12,2	11,5	8,8

Utviklingen av dåpsprosenten er ikke entydig. De to årene med lavest dåpsprosent er de to siste, 2009 og 2010. Den store innvandrerandelen av befolkningen vil etter hvert senke dåpsprosenten tilsvarende. Muligens er det det som gjør seg gjeldende fra 2009. Utenom nedgangen i dåpsprosent som skyldes innvandring, er det ikke mulig å se annen nedgang i dåpsprosenten. Gjennomsnitt dåpsprosent for perioden 2005-09 er 78,9 %. Det er meget høyt også om vi sammenlikner med Vang/Vestre Slidre som hadde 87,1 % uten den samme innvandringsfaktoren som Gjøvik har. Det tilsier at både Gjøvik og Vang/Vestre Slidre har en dåpsprosent i underkant av 90 % av barn med norsk kulturell bakgrunn.

En tilflyttingskommune vil ha en del dåpseksport. Unge familier reiser hjem for å døpe. Det er typisk at dåpseksporten i hovedsak knytter seg til de bypregede soknene. Landsbygdsoknene har en større dåpsimport enn dåpseksport. For Gjøvik fellesrådsområde utgjør dåpseksporten ca. 11 % av de fødte som bor i soknet. Bybefolkningens mobilitet viser seg ved en tilsvarende dåpsimport på ca. 11 %.

Tettsted i endring: Åmot

Åmot har stabilt folketall (4300), men gjennomgår store endringer i næringsgrunnlag fra industri til forsvar og utdanning, med tilhørende til- og fraflytting. Folketallet er ca. 4300. Fellesrådsområdet har 3 sokn der hovedsoknet med tettstedet Rena har ca. 88 % av befolkningen. Fødselstallet for perioden 2005-09 var gjennomsnitt 52 og dåpsprosenten av barn i soknet 70,4 %.

Dåpsfølge - Setermesse på Totenåsen. Foto: Anny Holien

Dåpsprosent for Åmot fellesrådsområde:

	2005	2006	2007	2008	2009	2005-09	2010
Dåpsprosent av fødte	66,7	50,9	114,3	73,6	58,3	70,4	91,1
Prosent dåpsimport	25,6	35,9	17,8	22,0	25,0	25,0	23,9
Prosent dåpseksport	6,3	7,0	26,2	13,2	3,3	10,4	13,3

Dåpsprosenten er så varierende at det ikke er mulig å si noe om eventuell utvikling. Den varierer fra 50,9 til 114,3 i perioden 2005-09. Åmot har en betydelig dåpsimport. Ca. en firedel av alle døpte bor utenfor soknet. Det viser at Åmotsamfunnet har fraflytting og at unge foreldre kommer hjem for å døpe. Samtidig er det en ikke ubetydelig dåpseksport der ca. 10 % av barn som bor i soknet blir døpt andre steder. Det gjenspeiler tilflytting av unge familier.

Det mest påfallende med tallene fra Åmot er en overraskende lav dåpsprosent på 70,4 %. Dette er under landsgjennomsnittet og langt under både Vang/Vester Slidre og Gjøvik. Den lave dåpsprosenten kan gjenspeile Åmotsamfunnets ustabilitet i denne perioden med stor tilflytting og fraflytting. Dette skulle likevel forventes å bli fanget opp av dåpseksport og dåpsimport tallene. Dåpsprosenten er så lav at den tyder på feil ved registrering eller rapportering. Kirkekontoret opplyser at det er usikkerhet knyttet til registrering av et ikke ubetydelig antall dåp i det militære kapellet på stedet.

Om kirkestatistikk

Det begrensede dypdykk i dåpstallene fra tre steder i bispedømmet, har bragt fram sviktende kvalitet i tallgrunnlaget. Mulige feil ved registrering av dåp i Åmot må følges opp. Men det er påfallende at det ikke er samsvar mellom tallene slik de ligger i Statistisk Sentralbyrå (SSB) sitt statistikkmateriale

og opplysningene som er hentet fra de fire kirkekontorene. SSB bygger på årsstatistikker, som igjen bygger på kirkebokføringen ved de respektive kirkekontorer. I de oversikter som er brukt ovenfor, bygger totale dåpstill på materiale hos SSB. Dersom undersøkelsen hadde brukt tall for dåp i soknene innhentet fra kirkekontorene, ville dåpsprosenten for Vang/Vestre Slidre vært 89,2 %, altså 2,1 % høyere enn tallene fra SSB gir grunnlag for. For Gjøvik ville dåpsprosenten vært 84,4 %, altså 5,5 % høyere enn tallene fra SSB. Tall for dåp i eller utenfor soknet er ikke tilgjengelig hos SSB og bygger derfor på opplysninger fra kirkekontorene.

Forskjellene i antall dåp er så store at de bør undersøkes nærmere. De kan ha tre grunner: (1) årsstatistikkene for de respektive årene er unøyaktige ved innsending til SSB slik at de riktige tallene er de som har kommet fram i denne undersøkelsen. (2) det kan være unøyaktigheter ved svar gitt på denne undersøkelsen. (3) det kan være en systemfeil hos SSB.

Divergensen er så gjennomgående og regelmessig at det mest taler for at dette kan være en systemfeil hos SSB. Om det ikke er en systemfeil, er det lite trolig at feilen ligger på (2) fordi det nå ble gitt svar på en helt konkret og direkte forespørsel, som det er grunn til å tro ble besvart med grundighet. Om det ikke er en systemfeil, skyldes feilen trolig (1) unøyaktigheter ved innsending av den årlige statistikken for menighetene til SSB. Tidligere dypdykk når det gjelder gudstjenestebesøk og nattverd, har avdekket vekslende kvalitet på innsendingene av årsstatistikken. Det gjelder både selve registreringen og innsendingen. Funnene i forbindelse med denne undersøkelsen tilsier at dette er et generelt problem. Det må gjøres noe for å kvalitetssikre den årlige rapportering av kirkestatistikk. Ansvarsforholdene rundt rapporteringen må tydeliggjøres og det må legges inn kvalitetskontroll før innsending til SSB. Dette er utfordringer vi forventer fremtidige IKT løsninger i kirken også kan være med å utbedre.

Konfirmasjonsarbeidet

Oppslutningen om konfirmasjonen holder seg jevnt høyt i Hamar bispedømme. Erfaringer og tilbakemeldinger fra menighetene peker på følgende suksessfaktorer som vesentlige i forhold til konfirmantarbeidet:

God organisering: Gjentatte og klare rammer for opplegg, innhold og opplevelser over tid.

Forutsigbarhet for samarbeidspartnere og lokalmiljø gir konfirmantarbeidet troverdighet.

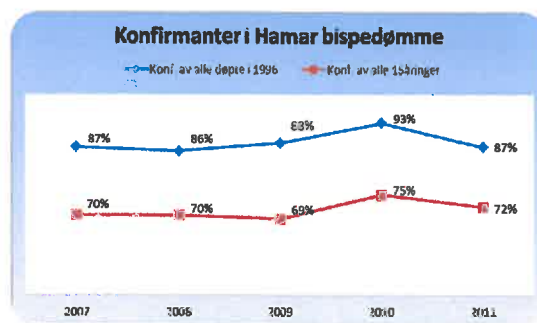
Sentralt innhold: Kjernestoff i tro og tradisjon, de viktigste høytider og Jesusfortellingene må være bærebjelkene. Fortrolighet med gudstjenesten og det hellige rommet må læres.

Lokal forankring: Konfirmantene tilhører en menighet og har sin identitet et sted. Dette må konfirmasjonstiden bygge på, slik at det blir sammenheng mellom kirke og livserfaring.

Tydlig informasjon: Relevant informasjon til konfirmant, foresatte og samarbeidspartnere. Samspill med foresatte, og mulighet for delaktighet og å følge sin konfirmant er viktig.

Trygge voksne: Konfirmanter må oppleve seg sett, hørt og få slippe til. Lederutvikling av konfirmantledere gir stabilitet, trygghet og gode forbilder.

Fellesskap: Kristen tro er mer enn kognitiv kunnskap. Det handler om fellesskap, tilhørighet og erfart tro.

Konfirmasjon i Aas kirke 20. juni 2011. Foto: Gunnstein Endal

De fleste menigheter har over tid funnet ut at kombinasjonen mellom gjennomgående samlinger og leir/weekend er fruktbart. Mengdeforholdet mellom disse to arbeidsmåtene bør det hentes inn mer tallmateriale om i årene som kommer. Leir/weekend gir mulighet for å skape nærhet og klima for erfaring/læring, men alternativt opplegg er nødvendig for noen konfirmanter.

Menigheter som er i gjennomføringsfasen i trosopplæringsreformen styrker også konfirmantopplegget sitt. Rapportene deres for 2011 viser høyere deltakelse til konfirmasjon (92 % av antall døpte), enn for bispedømmet for øvrig (87 % av døpte).

Ungdomsråd

Hamar bispedømmes ungdomsråd har i 2011 hatt 9 møter, og i tillegg arrangert en egen Inspirasjonsweekend med Ungdomsting. Ungdomstinget ble gjennomført på Mesnali leirsted, 18-20. mars, med 24 deltakere fra 17 menigheter. Dette arbeidet oppleves styrkende for ungdomsarbeidet og ungdomsdemokratiet i bispedømmet, og man håper at flere menigheter sender representanter på de fremtidige samlingene.

Bestemte seg tidlig for kirkelig

Tre ungdommer fra forskjellige ungdomsskoler i Ringsaker var aldri i tvil om at de ønsker kirkelig konfirmasjon.

TORUNN HENRIKSEN 24.02.12
www.ringsaker.kommune.no

Jens Aage Laier Johnsen så det som en selvfølge at han skulle følge tradisjonen i familien.

– Jeg er jo døpt og begge søstrene mine har konfirmert seg i kirken, så da vil jeg gjøre det samme, forteller Jens Aage som er elev ved Brumunddal ungdomsskole. For Håkon Rydland fra Furnes ungdomsskole var det heller aldri noe alternativ til den kristne konfirmandundervisningen de møtte opp på for andre gang tirsdag kveld.

– Jeg er kristen og søker derfor å konfirmere meg i kirken. Noe annet har jeg aldri tenkt på, sier han.

Randi Heide Romsås går på Furu steinsskole og bestemte seg fort for det samme som medkonfirmandene.

TRE FRAMFOR TVIL: Jens Aage Laier Johnsen, Randi Heide Romsås og Håkon Rydland er tre av årets store konfirmandkull i Brumunddal. (Foto: Torunn Henriksen)

– Jeg kommer ikke fra noen kristen familie, men jeg har fått troen etter hvert og ønsker kirkelig konfirmasjon. Jeg så ikke engang på lappen vi fikk om borgerlig konfirmasjon, forteller Randi.

Å være i gang med undervisningen synes de er helt greit. Over måned møter de i kaffeteria i Brumunddal kirke.

– Det er flott å bli kjent med flere når vi samles. Og så gleder vi oss til leir, sier de.

Ringsaker Blad 09.02.2012. Gjengitt med tillatelse.

Gjennom flere år har ungdomsrådet utlyst en tildeling på midler til arbeid for ungdom og unge voksne. I 2011 ønsket rådet å ha spesielt fokus på arbeid for unge voksne, i forbindelse med 18-30 satsningen i Den norske kirke. Det ble det fordelt kr. 5000,- på 3 søkere. Utover denne tildelingen, samarbeidet ungdomsrådet med studentpresten på Gjøvik for å se på mulighetene for kontakt med 18-30 gruppa. Det ble planlagt et opplegg knyttet til studiestart, som ble gjennomført i forbindelse studentgudstjenesten.

Ungdomsrådet i Hamar bispedømme v/Solveig Vatn Weisser og Tom Viggo Jansson utfordrer biskopen og presteskapet under Stiftsdagene 2011: Ta miljøutfordringen på alvor! Bli grønn menighet! Foto: Hamar bispedømme

Ungdomsrådet har fortsatt å følge opp arbeidet med Grønne menigheter, og frontet kampanjen spesielt på Stiftsdagene. For øvrig har ungdomsrådet hatt representanter på felles nasjonal ungdomsrådssamling i mai, og på Ungdommens Kirkemøte i oktober. Ungdomsrådet deltok også på TT:11, Norges KFUK-KFUM sin storsatsning på Gjøvik i juni.

Ungdomskonsulent

Siden oktober 2010 har KM Event AS vært engasjert for å ivareta oppgavene som ellers lå til en tradisjonell ungdomskonsulent. Ungdomskonsulenten deltok

også i bispedømmets valgvalg, i forbindelse med Kirkevalget 2011. Dette resulterte blant annet i at man gjennomførte forhåndsvalg ved flere av studiestedene i bispedømmet.

1.3 Lokalt forsøks- og utviklingsarbeid

Resultatmål	Kirkerådet og bispedømmerådene skal stimulere til økt organisatorisk samarbeid på tvers av menighets- og kommunegrensene	
Styringsparameter	Omfang og virkning av forsøks- og utviklingsarbeid i bispedømmet	
Indikatorer	Antall fellesråd som deltar i forsøk/ har etablert samarbeids-ordninger på tvers av kommune-grensene	
	Antall	Navn
Hamar domprosti	3	Hamar, Løten, Stange (trosopplæringsmiddel)
Nord-Østerdal	2 av 6	Tynset, og Alvdal
Nord-Gudbrandsdal	2	Dovre og Lesja
Valdres	6 av 6	Alle (trosopplæringsmiddel)

Valdres har i sin innføring av trosopplæringsreformen organisert seg ved ett vertsfellesråd som skal forvalte trosopplæringsmidlene på vegne av de andre. I Ringsaker prosti jobbes det også godt med strukturer for samarbeid mellom menighetene i trosopplæringsarbeidet.

Prosten i Nord-Østerdal rapporterer at Tynset og Alvdal kirkelige fellesråd har etablert en felles kirkevergestilling. Alle fellesrådene i prostiet har i tillegg et årshjul for faste samarbeidstiltak.

Når det gjelder forsøk med sammenslåtte menigheter, er flere tilfredse med det, men det rapporteres om noen utfordringer. En prost skriver:

Disse (to menighetsråd) har gått inn med et forsøk på felles administrasjon og møtevirksomhet. Disse samles både som et fellesråd og to sokneråd. Dette gir utfordringer i den forstand at det kan være vanskelig å skille mellom fellesrådssaker og soknerådssaker.

1.4 Omsorg og solidaritet

Ny plan for diakoni ble vedtatt av Kirkemøtet høsten 2007. Arbeidet med ny plan for diakoni startet i 2008 i menighetene. I 2008 var det 100 menigheter med lokale diakoniplaner etter gammel modell. Tall på antall menigheter med ny plan for diakoni er først tilgjengelig fra 2009.

Menigheter med lokale diakoniplaner

	2008	2009	2010	2011
Antall menigheter	100	79	92	95

Økningen i antall lokale planer for diakoni har stabilisert seg på omtrent samme nivå som før ny plan for diakoni ble innført. Kort menighetsrådsperiode og arbeid med andre kirkelige reformer kan være faktorer som har begrenset videre økning. Det vil på sikt bli holdt nye samlinger for menighetsråd som vil motivere til lokalt arbeid med diakoniplaner.

Det gjøres mye godt diakonalt arbeid i menighetene; det vises ved at flertallet av menighetene nå har diakoniplan (Sør-Gudbrandsdal)

Det vil ta tid å innarbeide nye perspektiv i diakoniarbeidet, især innen den frivillige diakonien, når fokuset over år primært har vært arbeid for og med eldre. Det er stadige utfordringer, når det gjelder ressurser til lokale planer og tiltak. Likevel fortelles det om mye godt diakonalt arbeid som utføres, både av ansatte og frivillige.

I flere sokn er besøkstjenesten aktiv. Det er bygget opp en god relasjon til Litun, en institusjon for psykisk utviklingshemmede (Nord-Østerdal)

Antall diakonstillinger er fortsatt 19, hvorav 15 med statlig refusjon. De dekker totalt 57 sokn. En stilling med statlig refusjon er opphørt i Søndre Land grunnet dårlig kommuneøkonomi. Lillehammer

kirkelige fellesråd har tatt over denne stillingen. Det er behov for en større diakonal satsing for flere ulike grupper. Til dette trengs det flere diakonstillinger.

Vi ser hvor mye en diakon kan bety for det utadrettede arbeidet mht omsorg og solidaritet og hvor viktig det er å ha en ansatt som kan sørge for oppfølging av frivillige. Når den ressursen ikke finnes, blir det dobbelt tungt å skaffe frivillige. (Hadeland og Land)

Biskopen vigslet 3 diakoner i 2011. En av dem var Marianne Konow, som ble vigslet 6.februar i Tynset kirke. Marianne Konow til høyre for biskop Solveig Fiske. Foto: Lars Harald Weidahl

Hamar bispedømmeråd innhentet i 2011 materiale fra menighetene om behov for diakonstillinger, og hvilke diakonale behov som er mest påtrengende. Menighetene meldte inn behov for 14 stillinger (39 sokn).

Rekruttering og dyktiggjøring av frivillige er et viktig anliggende for mange menigheter i utviklingen av det diakonale arbeidet. Årsstatistikken viser at antall frivillige diakoniarbeidere overstiger godt over 1000 i bispedømmet (1115). Prostiene Toten (219), Hadeland og Land (169) og Sør-Østerdal (140) er de som utmerker seg. Dette er også de prostier som relativt sett har best diakondekning.

Gjøvik har «kafè Kampen» hvor frivillige gjør en stor, stor innsats for rusavhengige. (Toten)

Integrering av flyktninger og innvandrere: Det er en liten økning fra i fjor i antall sokn med ulike integreringstiltak, fra 31 til 34. Det vil bli fulgt opp med en inspirasjonssamling for å dele erfaringer og idéer om lokale tiltak.

Asylsaker. Biskopen har i 2011 fått flere henvendelser fra asylsøkere. Biskopen har kritisert UNE for å ha underkjent prestenes dåpspraksis, og det enkelte menneskes rett til å velge sin tro og bli tatt på alvor. Biskopen har også satt fokus på barn som lever mange år på asylmottak.

Internasjonal diakoni – fasteaksjon og klimaseminar. Kirkens Nødhjelps fasteaksjon innbrakte 2,25 mill. kroner, ca. 50 000 mindre enn året før. Det er likevel et godt resultat. Totalt 149 menigheter deltok, dvs. en dekningsprosent på 90!

I desember 2011 vedtok bispedømmerådet å innlede forhandlinger for å etablere **Samarbeid Menighet og Misjon** i bispedømmet fra våren 2012.

Hamar bispedømmeråd har en **vennskapsrelasjon med den Syrisk ortodokse kirke i Aleppo, Syria**. I 2011 måtte vi utsette en planlagt prostetur til Aleppo på grunn av sterk uro i landet. Kontakten med kirken i Syria har vært krevende på grunn av mulig kontroll av kommunikasjon.

Bispedømmerådet arrangerte sammen med Kirkens Nødhjelp og PERL v/Høgskolen i Hedmark et klimaseminar under den internasjonale uka i Hamar i oktober. Seminaret samlet 40 deltakere. Fra paneldebatten med stortingspolitikere fra Hedmark og Oppland. Foto: Kristin Tepstad Eide.

Biskop og diakonirådgiver deltok på den årlige **trafikkmarkeringen** rett over nyttår i begge fylkene. Samarbeid mellom Statens Vegvesen, politiet, Trygg Trafikk og kirken er viktig for disse minnemarkeringene. Biskopens deltakelse er knyttet opp mot en egen samling for pårørende etter trafikkdrepte og en minnegudstjeneste der pårørende etter trafikkdrepte blir invitert spesielt.

1.5 Kirken i lokalsamfunnet

Visitaser

Det ble i 2011 avviklet fem ordinære visitaser i tillegg til at biskopen gjennomførte visitas ved alle fengsler i bispedømmet.

Fra visitas i Sel i februar. Møte med de ansatte i skoler og barnehager i Sel.
Foto: Randi Bakken

Visitasene viser at menighetsrådene er opptatt av diakoni, og ønsker en satsning på dette. I møte med fellesrådet og senere med kommunen ble det løftet fram at det er behov for en bydiakon i Gjøvik.

Visitasen brukes strategisk til å styrke og befeste relasjonen kirke-skole. Biskopen innleder til samtale med lærere og kirkelige

medarbeidere omkring rammene og mulighetene for samarbeidet.

Mange Fellesråd har ikke formaliserte budsjettmøter med kommuneledelsen. Dette setter biskopen fokus på.

Formaliseringa av dialogen med kommunen har kommet dit at daglig leder nå blir innkalt til ledermøter på tema økonomi og dette fungerer allerede godt. (Valdres)

Fengselsvisitaser

For første gang gjennomførte Hamar biskop i 2011 visitas ved alle fengslene i Hamar bispedømme. Bispevisitasen ble lagt opp i samråd med fengselsprestene. De inneholdt samtale med ledelsen, drøftelse av arbeidsforhold for presten, omvisning og samvær med de innsatte, og hvis mulig, deltakelse på arrangementer. Visitasene ble en positiv erfaring for alle involverte.

Prestens arbeid i fengslet er i stor grad avhengig av gode og konstruktive dialoger og regelmessige møtepunkter med de øvrige ansatte. Presten har særegen rolle – både overfor innsatte, men også overfor de ansatte.

Visitasen understreket fengselsprestens rolle, og behovet for kirkens tilstedeværelse i norske fengsler.

Kultur

Antall registrerte kulturarrangement og kulturelle innslag under gudstjenester er gått ned fra 910 i 2010 til 756 i 2011. Det er usikkert hvor presise disse tallene er. Antall menigheter som har søkt og fått støtte til kulturarrangement har økt fra 23 til 26.

2011 var det første hele året med kulturrådgiver i 100 % stilling. I 2010 var strategien å formidle informasjon om stillingen og kulturrådgiverens virksomhetsområde. Fra høsten 2011 har det vært en

målsetning å etablere relasjoner til kulturaktørene. Frivillig basert aktivitet og eierskap hører sammen, dermed er også tillit avgjørende for samarbeid. Slike relasjoner oppstår ikke nødvendigvis ved hjelp av informasjon og monolog, men gjennom personlig kontakt.

Dette innebærer også en dreining fra tanken om at kulturrådgiveren forsøksvis skal bidra overfor «flest mulig» aktører i bispedømmet, til en fyrtårn-strategi der ambisjonen er å bidra til å øke

Spelet om haugianerkvinnen Sara Oust - oppført i juli 2011. Arrangør Vingelen kirke- og skolemuseum, manus og regi Rolf Norsen, og musikk Tone Hulbækmo. Kulturrådgiver ved bispedømmekontoret skaffet 190 000 kroner til prosjektet. Foto: Aslaug Sikveland Haugen

om at Hamar bispedømme skal kunne levere produksjoner til Den kulturelle skolesekken, så langt er uforløst. Mangelen på måloppnåelse her skyldes flere ting; kompliserte strukturer og ordninger rundt disse produksjonsmidlene og retningslinjenes pålegg om at profesjonelle kunstnere er involvert (også som søker) fører til at prosjekter må utvikles i nært samarbeid med både målgruppe og kunstnere. Dette arbeidet er avhengig av en stor grad velvilje når Hamar bispedømme ikke selv kan bære deler av produksjonskostnadene.

Det må arbeides videre med å styrke kontakten med bevilgende organer og aktuelle kunstnere.

Saker i medhold av Plan- og bygningsloven

Antall saker er stort sett på samme nivå som tidligere (35-40 saker). Bispedømmerrådet meldte innsigelse i to reguleringsplansaker, som begge løste seg i løpet av prosessen.

Saker i medhold av Gravferdsloven

Bispedømmerrådet har godkjent endring av kirkegårdsvedtekter i kun 1 fellesrådsområde, men telefonisk behandlet forespørsel om vedtekter som følge av endringer i gravferdsloven. Det er behandlet 9 saker som gjelder kirkegård og kirkegårdsplaner. Arbeidsmengden er på samme nivå som tidligere år.

Prostene rapporterer om i overkant av 30 livssynsøytrale seremonirom (mot 20 i 2010). Økningen skyldes helst ulik definisjon ved opptellingen. Etterspørselen er liten. Det er fortsatt bare prostene i Sør-Gudbrandsdal og Hamar som har registrert et klart behov.

synligheten og soliditeten til enkelte aktører. Tilnærmingen har gitt en jevn økning i antall arbeidsoppgaver, et bredere og tettere kontaktnett.

Det er i 2011 etablert et kirkemusikalsk fagråd som skal være rådgivende for biskop og bispedømmerråd i spørsmål av kirkemusikalsk art, hvor kulturrådgiver er fagrådets sekretær.

Kulturrådgiveren er involvert i prosjekter som gjelder utstillinger, teater, konserter og dans. Aktørene er ungdom, amatører og/eller profesjonelle, men i liten grad barn.

Dette gjenspeiler også at ambisjonen

Saker i medhold av Kirkeloven (Kirkebygg, inventar og utstyr)

Saksmengden har gått noe ned fra forrige år, men omfatter fortsatt hovedsaklig interiørmessige endringer begrunnet med behovet for fleksibilitet i kirkerommet (ca. 30 saker). Ca. halvparten av sakene gjelder kirketekstiler, inventar og utstyr. Universell utforming er en utfordring i flere kirker. Særlig for kirker med stor verneinteresse kan det ta tid før en kommer frem til omforente løsninger. Den samme erfaringen gjelder også orgelsaker i disse kirkene. Fagrådet for kirketekstiler og kirkeinventar var på befaringsreise i fire kirker i forbindelse med anskaffelse av nye kirketekstiler.

Tilgjengelighet for alle - en utfordring i mange av kirkene våre. Fra Aas kirke. Foto: Gunnstein Endal

Våler kirkelige fellesråd ba tidlig i 2011 Hamar biskop om støtte i prosessen frem mot bygging av **ny kirke i Våler**. Fellesrådet i Våler vedtok høsten 2010 at kirken skulle bygges på ny tomt. Kirkevalget i Våler var i stor grad preget av kirkesaken – noe som førte til stor oppslutning om valget. Bekymringsmeldinger om sterk uro i lokalsamfunnet førte til at Hamar biskop henvendte seg til Kirkestatsråden for å få avklart prinsipielle spørsmål vedrørende mulighet for dispensasjoner ved bygging på gammel tomt i Våler. Statsrådets svar gir Våler forutsigbarhet i forhold til videre saksbehandling når kirkebygget skal godkjennes av departementet. Dette er svært krevende prosesser for et menighetsråd og fellesråd å håndtere. Selv om jobben er stor med romprogram, vurdering av egnethet av tomter, moderne byggeforskrifter og økonomi, er presset enda større. Et tapt kirkebygg vekker sterke følelser. Rutinene for hvordan håndtere slike saker bør gjennomgås for å gi bedre mulighet for gode lokale prosesser.

Vedlikehold av kirker og kirkens anlegg er en stor utfordring for menighetene. Små sokn har enorme kulturskatter å ivareta. Stavkirker og middelalderkirker er et enormt forvaltningsansvar for menighetene.

En hovedutfordring var å utarbeide en helhetlig og langsiktig vedlikeholdsplan for alle kirkens bygg og anlegg. Dette er man godt i gang med for de kirkene der behovet er størst. Kostnadsoverslagene er høye, ca. 60 millioner. Det pågår en dialog med Ringsaker kommune om økonomisk støtte/låneopptak, men foreløpig er det ikke gitt tilsagn om noen ekstra midler annet enn til renter og avdrag på et 3 millioners lån kommunen ber fellesrådet selv ta opp. (Ringsaker)

Åpne kirker

I bispedømmet er det vel 180 kirker som kan defineres som soknekirker. Prostene rapporterer om kun 12 kirker som holdes åpne hele året når det er kirketjener eller andre til stede i kirken eller på kirkegården. 59 kirker holdes åpne på bestemte tidspunkt utover året, utenom vanlig kirketid. Noen pilegrimssentre har gitt bidrag til å holde åpne kirker i sin region.

Folk savner den åpne kirkedøra, slik at man kan søke dit for stillhet og refleksjoner. Med en større daglig tilgjengelighet, tror jeg også at terskelen til gudstjenestene ville bli lavere. Etter 22.juli viser kirken seg som mer relevant for folket enn vi til daglig forstår. Som livstolker og som et rom for undring og ettertanke. (Vinger og Odal)

Prosten i Valdres inviterte alle Valdres-ordførerne til samtale om kirka i Valdres. Ordførerne syntes enige om at Valdres trenger en oppgaveorientert kirke som bærer våre gode kristne tradisjoner videre, knyttet til livets overgangsriter og høytider, folkeskikk og trygghet.

Åpne kirker og pilegrimsvandringer i Hamar bispedømme

	Antall kirker	Antall kirker åpne hele året	Antall kirker åpne deler av året	Antall menigheter med organiserte pilegrimsvandringer	Antall pilegrimsvandringer	Antall deltakere
Hamar domprosti	15	4 (2)	3 (2)	7 (6)	6 (13)	564 (635)
Ringsaker	10	0 (0)	5 (5)	2 (6)	1 (3)	315 (340)
Vinger og Odal	13	0 (0)	2 (0)	9 (4)	7 (6)	141 (109)
Solør	10	0 (0)	3 (3)	5 (2)	3 (1)	170 (110)
Sør-Østerdal	26	1 (1)	5 (4)	6 (4)	2 (5)	130 (290)
Nord-Østerdal	20	0 (0)	12 (12)	2 (6)	1 (6)	8 (190)
Nord-Gudbrandsdal	20	2 (5)	4 (6)	6 (5)	4 (3)	206 (51)
Sør-Gudbrandsdal	18	2 (0)	4 (6)	5 (4)	7 (10)	300 (2-300)
Toten	17	0 (0)	6 (6)	9 (13)	9 (13)	372 (569)
Hadeland og Land	27	1 (1)	7 (6)	9 (6)	27 (33)	815 (944)
Valdres	34	2 (29)	8 (5)	10 (17)	2 (10)	207 (259)
Totalt i Hamar bispedømme	215	12 (42)	56 (58)	70 (73)	69(103)	3226 (3697)

Tall for 2010 i parentes

Pilegrimsarbeid

Samme antall menigheter som i 2010, 70 av 165, har arrangert pilegrimsvandringer, men færre antall vandrere, 3226 (3700). Vi ser et sprik mellom antall vandrere proster rapporterer og det som pilegrimssentrene på Dovrefjell, Hundorp, Hamar og Granavollen melder. Det må arbeides med å få en mer ens måte å telle og vurdere vandringer på. Noen vandringer har lite pilegrimskarakter. Ved noen sentre er det få vandringer som senteret står bak, men som prosten i Sør-Gudbrandsdal sier:

Oppbyggingen og utviklingen av pilegrimssenteret er et gründerarbeid. Da må det også få en rimelig periode til å finne satsningsområder og arbeidsform.

Pilegrimsprest Arne Bakken på pilegrimsvandring sammen med Våler historielag høsten 2011. Foto: Ida Kristin Lie

Det er forbedringspotensialer i samarbeidet med menighetene, som i dag står bak de fleste vandringer langs leden. Det ligger mange mulighet for å videreutvikle den brede tilnærming som pilegrimsleden rommer. Pilegrimspresten har en viktig koordinerende rolle i det arbeidet i tillegg til selv å initiere, lede og være rådgiver for vandringer i hele bispedømmet. Biskopen møtte i juni alle pilegrimssenterlederne i bispedømmet om pilegrimsførstelsen i vår tid. Under ledelse av Nasjonalt pilegrimssenter møtes pilegrimsprestene (Hamar og Nidaros) jevnlig med senterlederne.

Tilbakemeldinger etter vandringssesongen 2011 viser at det er behov for en mer helhetlig drift av pilegrimsvirksomheten. Det vil være naturlig om ansvaret for tildeling av midler og oppfølging av driften ved sentrene blir samlet ved Nasjonalt pilegrimssenter. Hamar bispedømmeråd erfarer at mandat for å gi veiledning, støtte og koordinering bør styrkes.

III Prestetjenesten og presteskapet

Hovedmål	Bevilgningene til preste-tjenesten har som mål at alle menigheter i Den norske kirke skal ha fast geistlig betjening, slik at tjenesten er nærværende i alle lokalsamfunn. Alle sokn skal være betjent av en eller flere prester.			
Styringsparametre	Prestedekning	Rekruttering		
Indikatorer	Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. prestestilling	Antall ledige prestestillinger i bispedømmet	Antall nytilsatte prester, eksklusive overgang fra annen prestestilling	Antall prester som har fratrudd stillinger før fylte 67 år, eksklusiv overgang til annen prestestilling
Hamar bispedømme	2720 (2716)	2	3	5

2 av de 5 som fratrudd sin stilling før fylte 67 år har gått av med uførepensjon og en med AFP. 2 av de 3 nytilsatte er nyutdannede kvinner. Antall ledige prestestillinger i bispedømmet er 2. Dette er stillinger som er lyst ut, men ikke besatt på rapporteringstidspunktet.

Pr. 30.11.2011 var det totalt 120 avtalte faste og midlertidige årsverk. Antall faste stillinger i Hamar bispedømme er 119. 117 av de 120 årsverkene var faste årsverk. Dette er en nedgang på 3 faste årsverk fra 2010. Det var én stilling som sto vakant på rapporteringstidspunktet. Denne stillingen er utlyst og besatt, men vedkommende tiltrer først i april 2012. Det har vært mange midlertidig tilsatte prester i Hamar bispedømme i 2011. Studentprestestillingen i Hedmark ble i sommer utlyst som et års engasjement. Det har vært en utfordring å få denne stillingen til å fungere etter intensjonen, men har god tro på at det vil lykkes denne gangen og at stillingen vil bli fast fra høsten 2012.

Antall prester pr. sokn er som i 2010 på 0,7 - landsgjennomsnittet er 1. I Hamar bispedømme er det mange små sokn og lav folketetthet. En sokneprest vil dermed kunne ha ansvar for mer enn ett sokn.

For å opprettholde et fornuftig gudstjenestetilbud med mulighet for dåp, blir det ofte to gudstjenester pr søndag pr prest (...) for Valdres prosti, vil jeg be om at en ser på dette på nytt, gjerne sett i lys av gudstjenestereformens utfordringer. (Valdres)

Seniorpolitikk

Seniorpolitisk dokument, som er del 1 i Livsfasepolitikken, blir brukt aktivt for å beholde prestene lenger i arbeid. I tråd med prioriterte tiltak i dokumentet, er det i 2011 brukt en 20 % stilling til vikarmidler i forbindelse med avvikling av seniordagene. I det prostiet som har flest prester over 62 år (8 av 15 prester) går det med 152 dager eller 65 % av ett årsverk til avvikling av seniordager.

Vi har, uten å få tilført ekstra midler, hatt én prest over 65 år som har jobbet 80 % stilling med 100 % lønn. Dette er et positivt tiltak som kunne vært nytt i større omfang, men økonomien setter begrensninger.

Rekruttering³

Hamar bispedømme har hatt 11 utlysninger i 2011. 2 av stillingene har vært lyst ut to ganger. Av de to ubesatte stillingene på rapporteringstidspunktet, ble den ene stillingen besatt i desember 2011. 4,6 søknader pr. stilling er en økning fra 3,5 i 2010. 27% av søkerne er under 40 år. Blant disse var det flest

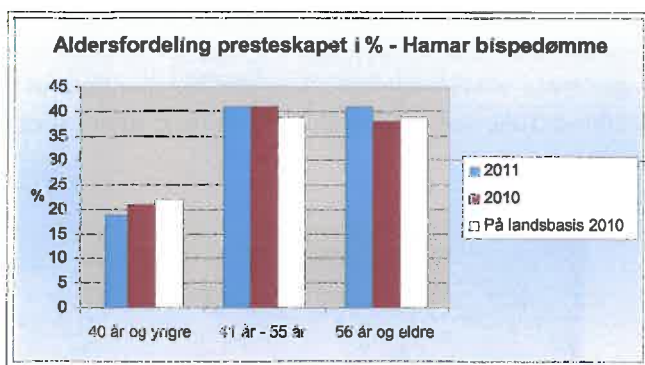
Noen av prestene ansatt i bispedømmet gjennom året, presentert på årets Stiftsdager. Fra venstre David André Tys, Christina Grevbo, Kenneth Hansen, Mari Margrethe Lie Sperre, Ragnhild Gilbrandt, Bettina Eckbo, Magnus Jansvik, Stig Johnsbråten, Mari Stenrud Buflod.

³ Vedlegg 4: Etatsrapportering 2011

menn, 22 %. 40 % av søkerne er i alderen 41-55 år. Totalt er 37,2 % av søkerne kvinner.

Det har vært 8 tilsetninger i Hamar bispedømme i rapporteringsperioden, halvparten kvinner. Hamar hadde positiv tilflyt til prestedtjenesten. 5 av de nytilsatte var nyutdannede og 2 kom fra ikke-kirkelige stillinger. Bare en av de som ble tilsatt kom fra annen prestedstilling.

Det har vært 8 fratredelser i Hamar bispedømme i rapporteringsperioden. 5 av disse gikk ut i pensjonsordninger, 1 til annen statlig prestedstilling, og to til andre typer stillinger. Andel midlertidige stillinger er på landsgjennomsnittet, 8 %, men fortsatt litt lavere enn landsgjennomsnittet dersom vi tar med pensjonistressursene, 16 %, som vi benytter i Hamar. Hamar biskop har foretatt 9 ordinasjoner i 2011 og det er flest på landsbasis for 2011. Av de ordinerte er 6 kvinner og 3 menn. 5 ble ordinert til prestedtjeneste i Hamar bispedømme.

Vi har en stor utfordring når det gjelder framtidig rekruttering, da gjennomsnittsalderen blant prestene i bispedømmet er høy. 19,6 % av de tilsatte er under 40 år, mens 40,2 % er i gruppen 41-55 år og tilsvarende i gruppen 56 år og eldre. Antall tilsatte over 56 år har økt i 2011 i forhold til 2010 med 2 %, mens gruppen under 40 år har minnet med tilsvarende.

Hamar biskop har også i år vært på besøk hos de to teologiske fakultetene i Oslo, for å snakke med studentene og ledelsen. Biskopen har sluttamtale med alle som fratrer stillingene sine i Hamar bispedømme, også med de som slutter etter å ha sittet i lengre vikariater.

Livsfasepolitisk dokument 2 som ble ferdigstilt i Hamar bispedømme i 2010 tar hensyn til de yngre prestene i etableringsfasen. Det blir lagt stor vekt på gode arbeidsplaner blant prestene som gir god forutsigbarhet for ferie og fridager. Dette gir gode tilbakemeldinger. Videre beskriver dokumentet en detaljert og grundig plan for oppfølging av unge og nyutdannede prester. Oppfølgingen skjer i hovedsak fra prostene og varer så lenge presten har behov for det.

Innføringsprogram for nytilsatte har vi hatt i lengre tid. Dette har fungert godt og tilbakemeldingene har vært at de får den informasjon de har behov for. Gjennomføring av innføringsprogrammet som har vært på høring, betinger at det følger med økonomiske midler.

Det er 13 utenlandsk statsborger som har søkt stilling i Hamar i 2011. Pr. i dag har vi 4 ansatte med tysk bakgrunn, 2 med dansk bakgrunn, 1 fra Madagaskar og 1 fra Island (tilsatt i desember 2011, men tiltrer i 2012). Dette tilsvarer 6,7 % av de faste stillingene. Hamar bispedømme har 2 prester med tilrettelegging i forhold til redusert funksjonsevne.

Veien til prestedtjeneste

Vi hadde 13 deltakere med bispedømmetilknnytning til Hamar på ordinasjonssamlingen i juni, 8 på O1 og 5 på O2. Det er behov for større økonomiske rammer for å styrke det faglige innholdet i samlingen. Kontakten mellom biskop og student løftes av mange studenter fram som det mest verdifulle ved ordinasjonssamlingen. 4 stiftspraktikanter hadde praksis i bispedømmet, med svært gode tilbakemeldinger på sin tjeneste, og på opplegget rundt studenten. Vi opplever at stiftspraksisen gir studentene et realistisk bilde av prestedtjenesten, og at flere får lyst til å søke stillinger i Hamar bispedømme.

2.1 Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer

Resultatmål	Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer
Styringsparametre	Tjenestefordeling
	Andel menighetsprester som er gitt et spesialisert ansvarsområde innen prostiet
Hamar bispedømme	0

Det er 3 av de tilsatte som ikke har skrevet under ny arbeidsavtale, det samme som i 2010. Det er hensiktsmessig at endring i Kirkeloven nå vil medføre at alle prester har prostiet som tjenstedistrikt. Alle prestene har stillingsbeskrivelser og disse evalueres fortløpende, spesielt i forbindelse med nytilsetninger. Hamar bispedømme har fortsatt ingen prester med spesialisert tjeneste eller fast tjeneste på tvers av prostigrensene.

Det ble jobbet videre med å innføre gode arbeidsplaner for prestene i 2011, og de aller fleste har plan i dag. Prestenes forhold til planene er fortsatt ikke tilfredsstillende, da det er stor økning i antall ikke uttatte fridager og overførte feriedager som går tapt. HMS-undersøkelsen som ble gjennomført i november 2011, viser at det fortsatt ikke er helt tilfredsstillende forutsigbarhet. Dette omtales mer under punkt 2.4, side 29.

Det er i dag 3 fjellpreststillinger i Hamar bispedømme, en i Valdres, en i Nord-Gudbrandsdal og en i Trysilfjellet, alle i 50 % stilling. På grunn av konjunktursvingninger delfinansieres fjellpreststillingen i Valdres ikke lenger av midler fra Beitostølen Resort, men behovet for fjellprest i Valdres er stort. I fjellområdene i dette prostiet er det like mange hytter som det er fastboende. Prosten skriver:

Vi har en halv fjellprest, kunne gjerne hatt en hel, den halve som mangler spres tynt utover alle de andre prestene som stiller opp for både bygdas folk og fritidsfolket.
(Valdres)

Sjur Atle Furali ble ordinert i juni, og i august tiltrådte han som fjellprest i Trysil. Foto: Jørn Remi Henriksen

Det er fra høsten 2011 opprettet et 3-års engasjement som fjellprest i Trysil. Dette er et samarbeid med Skistar i Trysil, som dekker ca. 25 % av lønnskostnadene til fjellprestdelen av stillingen. Stillingen er en kombinert stilling. I 50 % er han prostiprest i Sør-Østerdal prosti for Trysil og Engerdal. Etter seks måneder er erfaringene svært positive.

Prestetjeneste ved sykehus

Det er 8 sykehusprester ansatt i Hedmark og Oppland fylke. 5 betjener somatiske sykehus, 2 betjener psykiatriske sykehus, og 1 er ansatt av en stiftelse som driver i rusomsorgen. 2 av prestene har deltidsstillinger henholdsvis i hospice og som rådgiver knyttet til helse og omsorg i Hamar kommune. I 2011 ble det tilsatt nye sykehusprester ved de somatiske sykehusene på Lillehammer, Gjøvik og Hamar.

Innenfor somatikk har det i de senere år vært en nedgang i stillingsstørrelse. Det har i flere år vært arbeidet med å skaffe sykehusene (dvs. pasientene) en tilfredsstillende prestetjeneste på kveld, natt, helger og høytider samt i sykehusprestens fravær, vakanser og lignende. Det er særlig innenfor somatisk felt at dette er viktig.

Årsrapporten fra **studentpresten** i Oppland forteller om stor aktivitet og gode tiltak, som f.eks. faste møtepunkt med studenttillitsvalgte og ansatte, etablerte rutiner omkring dødsfall, og arbeid for å få til et stille rom i et fler-religiøst studentmiljø. I Hedmark ble det tilsatt ny studentprest høsten 2011.

2.2 Kompetanseutvikling

Resultatmål	Prestene skal stimuleres til å utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten
Styringsparametre	Etter- og videreutdanning
Indikator	Gjennomsnittlig antall studiedager pr. prest
Hamar bispedømme	6,2
Hele landet	6,4

Antall studiedager pr. prest har gått ned fra 7,2 dager pr. prest i 2010 til 6,2 dager pr. prest i 2011. Dette har bakgrunn i at flere av prestene avsluttet et lengre studieopplegg i 2010. Dette er omtrent som landsgjennomsnittet. 71 % av alle prestene i bispedømmet har tatt ut studiedager i 2011, dette er over gjennomsnitt for landet i sin helhet. Hamar biskop oppfordrer prostene til å legge inn 20 % egenutvikling for hver prest hvert år i arbeidsplanene.

30 % av budsjetterte midler til regional etterutdanning (REU) er også for 2011 innvilget til prostivise studieopplegg. Enkelte av prostiene har større studieopplegg som går over flere semestre og gir opptil 20 studiepoeng. 5 prostier har hatt studieturer til utlandet i 2011. Rapportene herfra viser at disse turene både gir kompetanseheving og er viktig for det sosiale fellesskapet og miljøet.

Prester som har søkt og fått innvilget kurs i regi av Kompetanserådet⁴

	Antall søknader		Innvilgede søknader		Andel innvilgede søknader	
	Totalt	Kvinner	Totalt	Kvinner	Totalt	Kvinner
Hamar	8	2	8	2	100 %	100 %
SUM for hele landet	147	54	107	44	73 %	81 %

Søknader og deltakelse på andre opplegg

	Antall søknader		Innvilgede søknader		Andel innvilgede søknader	
	Totalt	Kvinner	Totalt	Kvinner	Totalt	Kvinner
Hamar	8	2	6	2	75 %	100 %
Totalt for hele landet	96	25	79	21	82 %	84 %

Som tabellene over viser er det kun 50 % av de som søker midler fra REU til kurs som blir avholdt i regi av Kompetanserådet.

Totalt er det 14 innvilgede søknader om midler fra REU i 2011 mot 13 i 2010, dette er stabilt. 25 % av søknadene er fra kvinner. I landsmålestokk ligger vi noe under gjennomsnittet. 100 % av søknadene fra kvinner er innvilget både til kurs i regi av Kompetanserådet og andre kurs.

Behovet for **veiledning** er økende. Mange ønsker arbeidsveiledning (ABV) og noen etterspør individuell veiledning. Vi klarer i de aller fleste tilfeller å tilfredsstille ønskene om individuell

⁴ Vedlegg 4: Etatsrapportering 2011

veiledning. En av våre prester er ferdig med sitt toårige veilederstudium og er klar til å ta veilederoppdrag. Vi ser en klar tendens til at unge nyutdannede prester ønsker et opplegg for kontinuerlig veiledning. Dette vil vi arbeide videre med. Det årlige tilbud om retreat på Lia gård videreføres. Mange gir uttrykk for at dette er et veldig godt personalpolitisk tiltak.

ABV er nyttig for prestene. Respons på egen praksis og gruppeveiledning gir nye vinklinger. Det blir en form for erfaringsbasert læring. Gjennom ABV kan man også lære mye av andres gode og mindre gode erfaringer. Alle trenger tilbakemeldinger. Det kan føre til korrigerende av egen praksis, positiv utvikling og ny giv. Retreat kan gi pusterom fra hverdagen og mulighet for fordykning og åndelig vekst. Retreat passer for noen, men ikke for alle. (Ringsaker)

2.3 Kvinner i kirken

Resultatmål	Det skal motiveres og legges til rette for at flere kvinner søker tjeneste som menighetsprester og innehar lederstillinger i kirken.	
Styringsparametre	Kvinnandel	
	Kvinneandel i faste prestestillinger (%)	Kvinneandel i stillinger som biskop og prost (%)
Hamar bispedømme	33,6	27

Det har vært liten endring i andelen tilsatte kvinner av antall fast tilsatte prester i bispedømmet, 33,6 % i 2011 mot 32 % i 2010. Dette ligger langt over landsgjennomsnittet på 26,5 % i 2011.

Det er ingen endring i andel kvinner blant ledere, 2 kvinner av 11 proster, og kvinnelig biskop, det utgjør 25 %. Det er fortsatt en stor utfordring for oss å rekruttere kvinnelige ledere.

Kvinner prioriteres ved etterutdanning. 100 % av kvinnene som søkte midler til etterutdanning fikk de innvilget.

Det har i løpet av 2011 vært to foreldrepermisjoner. Begge har så langt vært tatt ut av kvinner, selv om det er tydelig at flere fedre ønsker å ta større del av foreldrepermisjonen nå enn tidligere. I begge tilfellene er det satt inn 100 % vikar for hele perioden.

Hamar bispedømme har to deltidsstillinger pr. 30.11, en kvinne i 20 % og en mann i 50 % stilling. I tillegg har tre ansatte midlertidig reduserte stillinger pga. omsorg for mindreårige barn, en mann og to kvinner. Dette er en del av livsfasepolitikken.

Kjønnsfordeling og gjennomsnittslønn blant presteskaper

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte (i %)	34(32)	66(68)	27(25)	73(75)	35(36)	65(74)
Kjønnsfordeling – heltidsansatte (i %)	34(33)	66(67)	27(25)	73(75)	35(36)	65(64)
Kjønnsfordeling – deltidsansatte (i %)	50(0)	50(100)	0	0	50(0)	50(100)
Gjennomsnittslønn (i 1000 kr)	472(463)	485(476)	670(658)	590(582)	456(447)	467(463)

Tall for 2010 i (). Lederstillinger er definert som biskop, domprost og prost.

Som tabellen over viser, er lønnsøkningen for kvinner og menn lik. Når gjennomsnittslønnen for kvinner er lavere enn for menn, skyldes det alderssammensetningen. Flertallet av kvinner er unge og nyutdannede, men flertallet menn har lang lønnsansiennitet. Endringen i lederstillingen kommer av at det er en ledig stilling som prost på rapporteringstidspunktet.

Kjønnsfordeling og gjennomsnittslønn blant ansatte på Hamar bispedømmekontor

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte (i %)	67(67)	33(33)	50(50)	50(50)	73(62)	27(38)
Kjønnsfordeling – heltidsansatte (i %)	69(64)	31(36)	50(50)	50(50)	78(70)	22(30)
Kjønnsfordeling – deltidsansatte (i %)	50 (100)	50(0)	0(0)	0(0)	50(100)	50 (0)
Gjennomsnittslønn (i 1000 kr)	454 (443)	487(475)	564(554)	524(510)	427 (416)	462(451)

Tall for 2010 i (). Lederstillinger er definert som stiftsdirektør og avdelingsleder.

2.4 Arbeidsvilkår

Resultatmål	Prestene skal ha gode arbeidsvilkår
Styringsparametre	Arbeidsmiljø
	Arbeidstid
Indikator	Gj.snittlig antall fridager pr. prest som ikke er tatt ut
Hamar bispedømme	5,2

Hamar bispedømme har over flere år satt søkelyset på viktigheten av arbeidsplaner som kan gi en forutsigbar fritid, og at de lovfestede fridager blir tatt ut. Dette ses på som et viktig forebyggende arbeid for å unngå utslitte prester.

	2009	2010	2011
Tapte fridager	414	562	621
Overførte feriedager	241	265	340

Det er tydelig at det fortsatt er en lang vei igjen før vi er der vi ønsker å være. Pr. 30.11.2011 gikk 621 fridager tapt, mot 562 i 2010. Dette er en negativ utvikling som viser

at vi ikke har lyktes i å få til gode arbeidsplaner som prestene forholder seg til. Dette vil bli fulgt opp. Arbeidsplaner er fortsatt nytt for mange. Det tar tid å få etablert dette.

Antall dager varierer veldig fra prosti til prosti, fra 0 til 95, og tilsvarer 5,2 dager pr. prest mot 4,6 i 2010. Dette er det høyeste tallet som er registrert på landsbasis sammen med Oslo bispedømme. Gjennomsnitt for hele landet er 3 dager pr. prest. Fokus på arbeidsplaner og fridager kan også tilsi at prestene fører dette mer nøyaktig og tallet blir mer reelt enn tidligere. De yngre, nyetablerte prestene er flinkere til å følge oppsatte arbeidsplaner og får lettere tatt ut sine fridager.

Når det gjelder overførte feriedager, er også tallet der økt i år. Det er en økning på 75, som tilsvarer 2,9 dager pr. prest, mot 2,2 i 2010. Dette ligger noe under landsgjennomsnittet som er 3,2 dager pr. prest. Det er registrert færre seniordager som går til utbetaling i 2011 enn det var i 2010. Det er arbeidsgivers plikt å påse at ferien blir tatt ut og dette vil bli fulgt bedre opp for 2012.

Gjennomsnittlig antall sykefraværsdager 2011

Gjennomsnittlig antall sykefraværsdager pr. prest									
	Egenmeldt fravær			Legemeldt fravær			Totalt fravær		
	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn	Alle
Hamar	1,0	0,6	0,7	17,3	5,8	9,7	18,4	6,4	10,4
Totalt for hele landet	0,8	0,4	0,5	14,2	8,2	9,8	15,0	8,6	10,3

Sykefraværet i Hamar bispedømme har vært en god del høyere i 2011 enn det var i 2010 - 10,4 sykedager pr. prest i 2011 mot 6,3 dager i 2010. Dette er en relativt stor økning. Sykefraværsprosenten i 2010 var meget lav i forhold til landsgjennomsnittet, 2,7 %, mens i år er den 4,5 % som er omtrent det samme som landsgjennomsnittet. Landsgjennomsnittet har vært stabilt de to siste årene med 4,4 %. Sykefraværet er vesentlig høyere hos kvinner enn hos menn. Kvinnelige prester i Hamar bispedømme har i gjennomsnitt 18,4 dager i sykefravær, mens de mannlige prestene har 6,4 dager sykefravær. Selv om sykefraværet har steget betraktelig det siste året, har IA-avtalen gitt resultater. Den har hjulpet flere raskere tilbake i jobb med den oppfølging som denne avtalen tilsier. Den sykemeldte føler seg godt i varetatt med den nære oppfølgingen IA-avtalen legger opp til. Økningen i sykefraværet skyldes i hovedsak at vi har hatt to prester som har vært syke hele året og har fra utgangen av november 2010 gått over på arbeidsavklarende penger. I tillegg har vi hatt to langvarige graderte sykemeldinger, dvs. ca. 6 måneder. Det har vært få korte sykefravær, dvs. sykefravær innenfor 16 dager. Egenmeldinger er fortsatt lite benyttet blant presteskapet, men vi ser at vi ligger høyere enn landsgjennomsnittet. Noe vi ser på som et lite signal om at vi er på rett veg. Hamar bispedømme inngikk i desember 2010 en ny intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv. I 2011 ble det utarbeidet en egen mål- og handlingsplan for Hamar bispedømmes IA-arbeid.

HMS-undersøkelsen høsten 2011 hadde en svarprosent på hele 81 %, det var en relativt stor stigning fra 2010, hvor den var på 72,8 %. Dette er et positivt signal og viser hovedverneombudets jobb har gitt gode resultater. Undersøkelsen hadde svar på en skala fra 1-6. Resultatet var jevnt, mellom 4,1 og 4,9.

Kort oppsummert: Jevnt resultat og relativt god trivsel og godt samarbeid. Det er fortsatt utfordringer på arbeidsplaner/-beskrivelser og forutsigbarhet for fritid og ferie, og det er noen utfordringer i samarbeidsrelasjonene, spesielt mellom prost og prest.

- 14% var ikke fornøyd med arbeidsplaner og arbeidsbeskrivelse.
- 14% var ikke fornøyd med opplæring og oppfølging.
- 18% var ikke fornøyd med mulighet for uttak av avtalefestet fritid.
- 10% var ikke fornøyd med forutsigbar fritid.
- 30% sier de har vært på jobb selv om de var syke.
- 15% var ikke fornøyd med samarbeidet med prost.

Hovedverneombudet vil se nærmere på de to siste punktene. De andre punktene viser at vi fortsatt har mye jobb igjen før arbeidet med arbeidsplaner og stillingsinstrukser er på plass. Videre må det jobbes videre med relasjonsbygging rundt i prostiene. Det må vurderes om det er behov for veiledning for prostene slik at de ikke blir stående alene med sine utfordringer. Ett tiltak for å bedre samarbeidet og kommunikasjon mellom prest og prost er å utvikle de lokale kontaktmøtene. Prostene og de lokale tillitsvalgte må bruke de lokale kontaktmøtene bedre enn i dag. Det bør utarbeides en strukturert plan over hva de skal inneholde og hyppigheten av møtene.

Hamar bispedømme hadde ingen søknader om fritak for **boplikt**⁵ i 2011. Vi tror dette skyldes at det har vært stabilitet i aktuell aldersgruppe for fritak, og at mange prester i denne gruppen som bor i de tradisjonelle presteboligene ønsker det.

Sør-Odal prestegård. Foto: Ovf

I følge HMS-undersøkelsen er prestene stort sett fornøyd med sine kommunale tjenesteboliger, det er kun 5 % som ikke er fornøyd. Mens det er 26 % av de som bor i OVF bolig som ikke er fornøyd. Dette vil bli fulgt opp av hovedverneombudet sammen med boligombudet. Totalt er det 100 stillinger med boplikt i Hamar bispedømme, det vil si at det følger bolig med 84 % av stillingene. Totalt 25 prester har fritak fra boplikten.

Ved det årlige møte bispedømmekontoret har med OVF ble det orientert om de planer de har for å modernisere og optimalisere oppvarmingskildene. Det vil bl.a. over tid bli mere bruk av jordvarme. Det er vår klare oppfatning at hvis tjenestebolig/boplikt skal være et viktig element i personalpolitikken og samtidig virke rekrutterende, er det behov for at det arbeides aktivt med en revisjon / "modernisering" av bopliktordningen.

2.5 Ledelse, samordning og samvirke med andre kirkelig tilsatte

Resultatmål	Bispedømmerådet, biskopen og prostene skal sørge for god ledelse av prestedtjenesten og tilrettelegge for et positivt samvirke mellom prestene, kirkens valgte organer og andre kirkelig tilsatte.
Styringsparameter	Ledelse
Indikator	Andel av prestene som har hatt medarbeidersamtale
Hamar bispedømme	80 %

Antall gjennomførte **medarbeidersamtaler** har gått ned fra 95 % i 2010 til 80 % i 2011. Bakgrunn for dette er at det har vært ganske mange prester som har tiltrådd stillinger i Hamar bispedømme i 2011. Alle disse har hatt samtaler med prosten i forbindelse med innføringsprogram for nye prester. Disse samtalene har ikke blitt medregnet som medarbeidersamtaler. Det har heller ikke blitt avholdt medarbeidersamtaler med noen av de som er langtidssykemeldte, men her har det vært avholdt dialogmøter og jevnlig oppfølgingsmøter i henhold til IA-avtalen. Alle prestene i Hamar bispedømme har hatt samtaler med sin overordnede i 2011, men ikke under innkallingen medarbeidersamtale. Hamar bispedømme legger stor vekt på, og følger tett opp at prostene har jevnlig samtaler med prestene.

Lederutvikling er viktig for å styrke prostiet som enhet og prosten som leder. Prostene har i 2011 hatt 5 lederveiledningsdager. Tiltaket er avsluttet og evalueres i 2012. Prostenes studietur, som opprinnelig var planlagt til Syria, ble noe forkortet og lagt til Assisi. I tillegg til det faglige utbyttet, ble fellesskapet innad i prostegruppen og i bispedømmets «ledergruppe» som helhet styrket, da også flere av lederne på bispekontoret deltok på turen. Det er behov for et mer systematisk opplegg for lederutvikling for prostene. I samarbeid med Hamar bispedømmes kirkevergelag er det gjennomført en felles lederdag for kirkeverger og proster.

Tema for årets stiftsdager var *Sammen for Guds ansikt*. Felles opplæringsdag for bispedømmeråd, fagforeninger og proster er gjennomført med tema *På vei mot ny kirkeordning*.

⁵ Vedlegg 4: Etatsrapportering 2011

Biskopens aktiviteter i 2011

I 2011 gjennomførte biskop Solveig Fiske 4 ordinære visitaser. Hun visiterte også fengslene i bispedømmet. Hun vigslet 3 diakoner og ordinerte 9 prester.

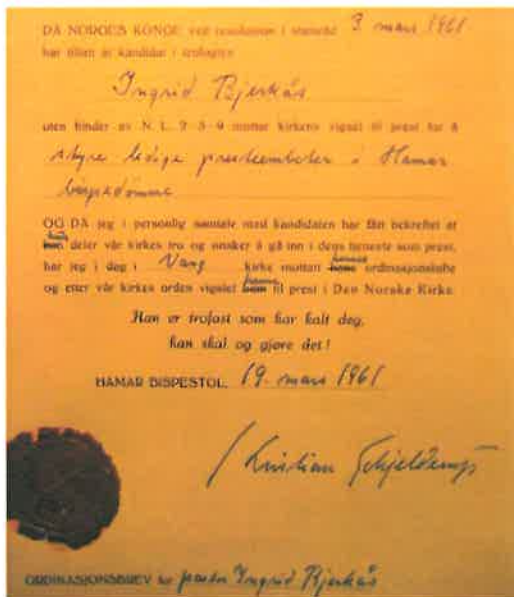
Biskopen inviterte alle i presteskapet med ledsagere til nyttårsmottakelse i januar. Det er gjennomført samlinger for diakoner, studentprester, sykehusprester, fengselsprester, og pensjonerte prester. Hun har møtt organister og pilegrimsledere.

Biskopen var i ferie da terrorhandlingene på Utøya og i Oslo skjedde. Som beskrevet side 2 i rapporten, ble det raskt tydelig at kirkens tilstedeværelse var nødvendig og ønsket, og at mange kirkelig ansatte var og ville bli berørt. I samråd med domprosten besluttet derfor biskopen å avbryte ferien, for sammen med domprosten å legge best mulig til rette for de kirkelig ansatte med informasjon og tilstedeværelse.

Den nye gudstjenesteordningen, "Sammen for Guds ansikt", har gjennom året hatt fokus i møter og samlinger. Under stiftsdagene var det fokus på grunnleggende spørsmål omkring gudstjenesten. Utenom ordinasjoner og vigslinger har biskopen deltatt i 12 gudstjenester i bispedømmet. Hun har holdt preken i forbindelse med 7 kirkejubiléer.

Hof kirke 150 år. Fra jubileumsgudstjenesten. Foto: Åsnes kommune

Biskop Kristian Schjelderups ordinasjon av Ingrid Bjerkås 19. mars 1961, åpnet for første gang døren for kvinners prestetjeneste i Den norske kirke. Jubileet ble markert med blant annet seminarer og jubileumsgudstjeneste i Vang kirke.

Biskopen har møtt rundt 30 enkeltpersoner eller grupper til en eller flere samtaler. I tillegg kommer vigslings- og ordinasjonssamtaler, tjenestesamtaler, O3-samtaler, sluttsamtaler og medarbeidersamtaler, og ikke planlagte samtaler.

Biskopen har engasjert seg i situasjonen for barn og unge, og også for situasjonen for asylanter og papirløse flyktninger.

Biskopen i Hamar er Bispemøtets representant i Samarbeidsrådet for overgrepssproblematikk. Hun er styremedlem for Praktisk-Teologisk Seminar, oppnevnt av Kultur- og kirke departementet, samt styreleder ved Ressurssenteret mot vold og seksuelle overgrep.

IV Forvaltning

Tilskuddsforvaltning

Bispedømmerådet er ansvarlig for overføring av tilskudd på flere området. I 2011 har to nye prostier, Valdres og Ringsaker, blitt faset inn i trosopplæringsreformen. I 2011 videreformidlet bispedømmet 13,7 mill kroner i tilskudd til trosopplæring. Videre har bispedømmet ansvar for formidling av 4,1 millioner kroner til pilegrimssentrene, 9,2 millioner i tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk og 0,8 millioner i overføring av fra Opplysningsvesenets fond. For årsrapport 2011 fra pilegrimssentrene i Hamar bispedømme, se vedlegg 5.

Økonomiforvaltning

Hamar bispedømmeråd har et sterkt fokus på økonomistyring. En av forutsetningene for å lykkes, er en god budsjettprosess som involverer både råd, proster og fagforeninger på et tidlig nok tidspunkt for konstruktive prosesser. Vi har derfor utviklet et planverk som viser målformulering, handlingsplaner, budsjettarbeid og risikohåndtering i sammenheng (vedlegg 6). I 2011 har dialogen med prostene blitt intensivert for å gjennomføre nødvendige tiltak for å motvirke økonomisk ubalanse. Dette vil ytterligere bli forsterket i 2012. Prostene får rapporter jevnlig, som viser detaljert oversikt over regnskap i forhold til periodisert budsjett. Dette blir vurdert som et godt utgangspunkt for dialog rundt ressursbruken i prostiene.

For regnskapsrapportering 2011 henvises til vedlegg 7.

I 2011 ble det et lite økonomisk mindreforbruk på 0,9 % av tildelingen over statsbudsjettet til prestedtjenesten i Hamar bispedømme. Om samtlige fast ansatte prester var i fullt arbeid hele året, ville det medføre et merforbruk i størrelsesorden 1,7 millioner kroner. Det ble derfor etablert et reglement for økonomiforvaltning i prostiene, med retningslinjer og begrensninger for vikarbruk ved vakanse og sykefravær.

Innkjøp

Bispedømmekontoret har siden 2009 benyttet den lokalt utarbeidede prosedyren for anskaffelser. Denne bygger på lov om offentlige anskaffelser, og blir brukt ved alle større innkjøp. I denne er også implementert miljøkrav ved anskaffelser.

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Arbeidet med risiko- og vesentlighetsvurdering har vært drevet siden 2007 i Hamar bispedømme. Metodikken er som følger: Identifisere kritiske suksessfaktorer for at vi skal nå våre sentrale mål. Omformulere disse til risiko. Deretter vurderes sannsynligheten for at en risiko inntreffer og konsekvens av de ulike risiki. Ved tilstrekkelig samsvar mellom sannsynlighet og konsekvens, må man sette inn risikoreduserende tiltak. Denne metodikken brukes for alle tiltak som vurderes for gjennomføring, selv om det ikke nødvendigvis blir prioritert ressurser til skriftliggjøring i alle sammenhenger. For eksempler på denne metodikken henvises til vedlegg 8.

Miljøarbeid

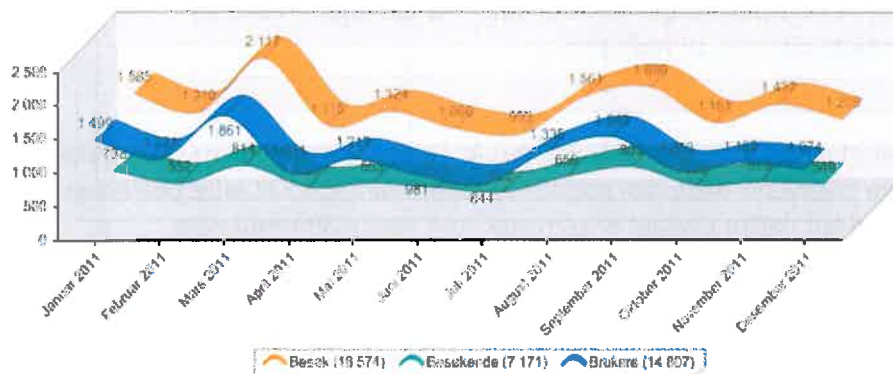
Hamar bispedømmekontor har siden mai 2010 vært sertifisert som Miljøfyrtårn. Det foretas regelmessig gjennomgang av husets rutiner i forhold til miljøtiltak.

Elektroniske tjenester og sosiale medier

Sosiale medier stiller krav til kirken som arbeidsgiver og til den enkelte bruker. Det har derfor vært tema på kontaktmøte med ledelse og tillitsvalgte, med fokus på lovverk og taushetsplikt og balansegangen mellom å være privat aktør og inneha en rolle som kirkelig ansatt. En «Vær-varsom-plakat» er sendt alle ansatte og lagt ut på kirken.no/hamar (vedlegg 9).

Biskop Solveig Fiske er Facebook-bruker, og legger aktivt ut informasjon om sine gjøremål, og om aktualiteter som foregår i bispedømmet og det kirkelige landskap.

Hamar bispedømme opprettet Facebook-side i forbindelse med Kirkevalget. Utfordringen i denne sammenhengen var å spre informasjon om siden.

Besøk på www.kirken.no/hamar har steget noe. Det var 1585 besøk i januar 2011 mot 1485 i 2010. Flest besøkte siden i mars med 2117, mot 1811 i 2010, og 1209 i desember mot 1048 i 2010.

Prestene skal skrive sine reiseregninger i en Portal som er levert av Opplysningsvesenets fond og Direktoratet for økonomistyring i samarbeid med det lokale kirkekontor og den enkeltes kommune. Det er stor variasjon i hvordan denne portalen fungerer for den enkelte prest. En viss ustabilitet skaper frustrasjon, det er også vanskelig å definere problemene, slik at man finner en løsning.

Etiske retningslinjer

Hamar bispedømmeråd baserer seg på Den norske kirkes presteforening sine *yrkesetiske retningslinjer* og *etiske retningslinjer for statstjenesten*. Disse dokumentene følger som fast vedlegg til personalplanen i bispedømmet. Etikk, verdier og menneskesyn er tema som kontinuerlig blir satt på dagsorden, både formelt og uformelt, i organisasjonens fora.

Bispedømmerådets sammensetning

Biskop Solveig Fiske

Leder Ingrun Jule

Nestleder Roald Braathen

Sigmund Rye Berg

Anne-Lise Brenna Ørding

Reidar Åsgård

Eleanor Brenna

Toril Kristiansen

Gunnar Gjevre

Dag Landmark

Ole Kristian Bonden

Vedlegg

1. Folkekirkestrategien
2. Utdrag av menighetenes årsstatistikk
3. Evaluering av Kirkevalget
4. Etatsstatistikk
5. Årsrapport fra pilegrimssentrene
6. Budsjett- og rapporteringskalender for Hamar bispedømmeråd/innarbeidelse av risikohåndtering
7. Forklaringer til regnskapet 2011 og søknad om overføring av ubrukte bevilgninger (brev til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet datert 18. januar 2012)
8. Rapport fra risikogjennomgang i avdelingene
9. Værvarsom-plakat sosiale medier (henvisning til www.kirken.no/hamar)

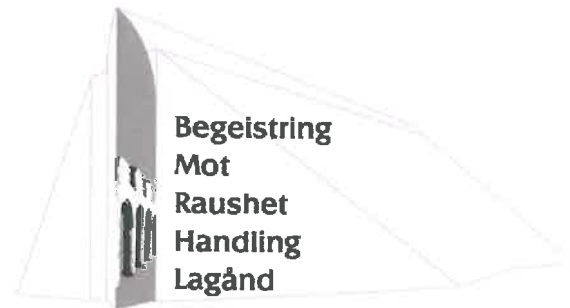
Visitaprotokoller fra 2011 følger årsrapporten som eget vedlegg (Jfr. Visitasreglement for Den norske kirke. Fastsatt ved kgl. res. av 26. juni 1987.)

Folkekirken

Hamar bispedømme

Vi vil være en kirke som

- arbeider for at mennesker opplever verdighet og håp gjennom evangeliet om Jesus Kristus
- formidler livets og kjærlighetens Gud
- utfordrer til handling og engasjement

Vi vil at gudstjenester og kirkelige handlinger skal gi fellesskap, håp og tro ved å

- gi mennesker tilhørighet og hjelp til kristen livstolkning
- styrke gudstjenestens oppslutning, lokale forankring og kulturelle mangfold
- videreutvikle pilegrimstradisjonene

Vi vil vise omsorg og solidaritet ved å

- fremme bærekraftige fellesskap
- kjempe for menneskeverdet
- verne om skaperverket
- arbeide for at misjon blir en naturlig del av menighetsarbeidet

Vi vil gi barn og unge tilhørighet til kirken ved å

- tilby en inkluderende trosopplæring
- fremme et aktivt barne- og ungdomsarbeid
- styrke samarbeidet med barnehager og skoler

Vi vil bidra til å skape gode og trygge lokalsamfunn ved å

- stimulere til samtale om livssyn og verdier
- forvalte og formidle kulturelle tradisjoner knyttet til kirkebygg og kirkegård
- fremme deltagelse, demokrati og inkludering i menighetene

Menighetsdata-statistikk for Hamar bispedømme 2011												
	Hammar	Ringsaker	Vinger og Odal	Solør	Sør-Østerdal	Nord-Østerdal	Nord-Gudbrandsdal	Sør-Gudbrandsdal	Toten	Hadeland og Land	Valdres	Sum
4.1	45 480	28 852	31 462	14 615	30 021	13 243	22 654	38 213	48 422	36 099	15 590	324 651
4.1.1	373	316	268	117	266	143	261	358	414	346	155	3 018
4.1.2	266	248	202	53	213	91	161	251	275	241	90	2 091
4.1.3	433	356	348	147	306	146	253	420	554	408	178	3 549
4.1.4	483	319	359	220	452	297	450	583	693	479	451	4 786
4.1.5	45 103	30 557	31 032	15 160	36 937	19 951	28 281	48 116	57 712	42 576	28 628	384 053
4.1.6	289	131	79	55	88	37	148	268	136	119	128	1 478
4.1.7	12 021	9 698	7 811	3 470	8 217	3 259	9 728	10 119	12 354	9 885	5 501	92 063
4.2												
4.2.1	326	155	219	101	256	84	226	325	409	264	196	2 561
4.2.2	10 372	4 394	5 444	2 550	6 724	1 656	4 837	11 813	14 141	6 418	4 423	72 762
4.2.3	43	42	32	33	119	44	74	87	107	112	99	792
4.2.4	5 158	5 245	3 802	2 765	7 240	4 874	4 903	8 404	11 677	10 066	6 299	70 433
4.2.5	24	9	12	9	10	2	30	29	12	27	18	182
4.2.6	3 277	879	1 112	866	809	89	2 197	4 531	1 529	3 205	1 265	19 759
4.2.7	15	9	12	6	14	6	19	16	19	19	6	141
4.2.8	1 493	777	571	281	1 469	377	665	1 236	2 095	1 368	257	10 569
4.2.9	29	22	29	10	26	12	21	27	31	36	21	264
4.2.10	6 089	4 243	4 825	1 321	3 161	1 526	2 735	4 661	5 540	6 090	2 993	43 184
5												
5.A	5	5	7	3	38	7	20	12	4	7	11	117
5.A.1	16	5	13	4	57	13	21	14	4	7	11	165
5.A.2	27	17	15	8	25	24	21	17	23	32	11	220
5.A.3	31	26	17	19	35	38	24	26	45	34	21	316
5.B												
5.B.1	16	12	10	3	32	5	48	21	33	57	10	247
5.B.2	32	19	24	3	40	7	52	30	45	70	15	337
5.B.3	19	5	15	12	19	14	46	26	38	57	10	261
5.B.4	31	16	16	14	29	29	90	26	71	75	22	419
6												
6.A												
6.A.1	168	65	48	56	148	9	35	122	110	156	5	922
6.A.2	233	197	144	83	200	84	151	237			150	1 479
6.A.3	6	18	36	21	102	0	60	70	278	249	10	850
6.A.4	39	22	32	35	0	20	119	9	147	65	80	568

	Om menigheten arrangerte Lys Våken. Antall deltakere	96	15	4	49	18	38	139	15	215	114	19	722
6.A.1	Opplysningsvesenens kurs - antall etter konfirmasjonsår												
6.C.3	Dersom menigheten arrangerte lederkurs og lignende - antall tilbud	4	5	7	0	5	0	11	10	8	6	0	56
6D	Opplysning og skoleom - antall tilbud til voksne												
6.D.6	Dersom menigheten hadde tilbud om sorggrupper - antall grupper/tilbud	9	3	1	0	11	7	4	1	16	8	0	60
7	Kirkemusikk og kulturarbeid												
7.A	Antall menigheter som har vedtatt lokal plan for kirke/musikk	3	2	4	0	0	0	0	5	0	1	0	15
7.A.1	Kor og korgrupper												
7.A.2	Hvor mange kor- og korgrupper ble drevet i menighetens regi? Antall korgrupper	8	12	14	9	6	3	12	17	23	21	7	132
7.A.1+													
7.A.2		243	213	249	250	119	50	160	293	494	505	96	2 672
7.B	Konsert, musikkandakter og lignende												
7.B.1	Hvor mange konsert, musikkandakter ble avholdt i regi av menigheten? Antall konsert og musikkandakter	57	53	24	29	27	33	25	47	85	35	20	435
7.B.1	Antall personer som benyttet seg av tilbudene ble avholdt	5 956	5 490	1 529	3 222	2 023	2 483	2 352	5 206	4 094	5 457	1 892	38 704
7.C	Kulturarbeid i regi av menigheten.												
7.C.1	Antall kulturarrangementer	11	1	6	3	41	3	11	7	32	22	11	148
7.C.1	Antall personer som benyttet seg av tilbudene	1 188	350	791	305	2 911	285	643	507	1 390	1 098	515	9 983
8.A	Hvor mange frivillige medarbeidere (19 år eller eldre) var tilknyttet												
8.A.1	...planlegging og gjennomføring av gudstjenester? Antall frivillige	211	349	179	120	1 000	182	264	422	347	307	179	3 560
8.A.4	...menighetens diakonale arbeid? Antall frivillige	86	87	70	79	140	28	48	108	219	169	81	1 115
9	Misjons- og solidaritetsarbeid												
9.1	Om menigheten var engasjert i misjons- og solidaritetsprosjekt i andre land - antall prosjekt	9	8	14	4	10	19	13	16	20	20	16	149
11	Ofringer, innsamlinger og gaver												
11.1	Hvor stort beløp ble samlet inn ved offerkollekt i kirken? - Totalt beløp	964 924	475 816	656 191	323 139	576 341	322 278	479 249	922 945	1 597 391	853 223	609 533	7 781 030
11.1	Hvor stor del av beløpet var til egen virksomhet	381 074	201 421	337 594	180 661	319 648	210 943	170 993	421 071	679 391	428 259	208 272	3 539 327

Prosti	Folketal	Ant. 4 åringer	Barn i skolealder	Barn i skolealder	Barn i skolealder	Ant. 15-åring
Hamar	55169	603	3407	6536	710	
Ringsaker	32842	372	2237	4234	435	
Vinger og Odal	36679	354	2105	4364	472	
Solør	16506	133	785	1769	197	
Sør-Østerdal	36724	404	2258	4079	484	
Nord-Østerdal	15305	177	996	1958	209	
Nord-Gudbrandsdal	25201	269	1390	3054	341	
Sør-Gudbrandsdal	45572	499	2848	5443	592	
Toten	56381	640	3618	6763	702	
Hadeland og Land	41000	465	2623	5130	569	
Valdres	17933	184	1099	2150	227	
Totalt Hamar Bispedømme	377768	4100	23466	45480	4938	

Kilde: SSB pr. 01.01.2011

DEN NORSKE KIRKE
Hamar bispedømmeråd

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
 Kirkeavdelingen
 Postboks 8004 Dep
 0030 OSLO

Kirkerådet
 Postboks 799 Sentrum
 0106 Oslo

Dato: 19.12.2011

Vår ref: 10/296-116 IKL

Deres ref:

Kirkevalget 2011 - Evaluering fra Hamar bispedømmeråd

Årets kirkevalg har engasjert ansatte og frivillige medarbeidere, og ressurser er lagt ned for at valgene skulle gjennomføres på en mest mulig demokratisk og god måte. På samme måte som for to år siden, er det høstet erfaringer og reist problemstillinger som det er viktig å ha med i evalueringen av kirkevalgene 2011.

Hamar bispedømmeråd evaluerte i sitt møte 12. desember kirkevalgene, også med bakgrunn i Valgrådets og Ungdomsrådets rapporter. Bispedømmerådet anser det som viktig å bringe denne evalueringen videre til de sentrale kirkelige myndigheter, og oversender vedlagt:

- Evaluering av Kirkevalget 2011, Hamar bispedømmeråd 12.12.2011
- Kirkevalget 2011 – Rapport og evaluering fra Valgrådet i Hamar bispedømme, 09.12.2011
- Momenter fra Ungdomsrådet – Kirkevalg 2011, 07.12.2011.

Med vennlig hilsen

 Freddy Knutsen e.f.
 fung. stiftsdirektør

 Ida Kristin Lie
 rådgiver
 Direkte innvalg: 62 55 03 58

Kirkevalg 2011 – Evaluering fra Hamar bispedømmeråd

Hamar bispedømmeråd evaluerte kirkevalget 2011 under sitt møte 12. desember 2011. Evalueringen er basert på Valgrådets rapport av 9. desember 2011, innspill fra styret for Kirkevergelaget i Hamar bispedømme, lokalkirkelige myndigheter, samt bispedømmekontorets egne erfaringer.

Hamar bispedømmeråd viser til sin forløpige evaluering om preferansevalg og forkastede stemmer sendt Kirkerådet 23. september 2011 (se vedlegg).

Valgdeltagelse

Valgdeltagelsen i Hamar bispedømme økte marginalt i forhold til kirkevalget i 2009. Dette er gledelig selv om valgdeltagelsen burde vært større med bakgrunn i det fokus valget har fått og de ressurser som har vært lagt ned. Det er derfor nødvendig å fokusere på hva som kan ligge til grunn for manglende engasjement rundt kirkevalg.

Lav deltagelse i sokn med mer enn 4000 innbyggere

I Hamar bispedømme er deltakelsen ved MR valget i sokn med opp til 4000 innbyggere tilfredsstillende, til dels meget høy. Over 20 % kan kalles tilfredsstillende. Allerede i 2005 visste vi at valgdeltagelsen i sokn med mindre enn 4000 innbyggere var tilfredsstillende. Det utgjør 920 av soknene på landsbasis. Hovedutfordringen var valgdeltagelsen i soknene med mer enn 4000 innbyggere. Det utgjør ca 350 sokn som igjen utgjør 67 % av de stemmeberettigede. På grunnlag av disse erfaringene som også blir bekreftet i årets valg bør både valgreglene og tilrettelegging være mye mer presist utformet for å møte hovedutfordringen. Hvordan kan tilretteleggelse av valget styrke deltagelsen i de folkerike soknene?

Valgresultat 2011 i Hamar bispedømme etter folketall i sokn:

	MR	BDR
Mindre enn 1000 innb.	35,2	23,2
1000-4000 innb.	20,2	13,7
4000-8000 innb.	12,6	10,9
Mer enn 8000 innb.	11,7	10,2

I Hamar bispedømme bor 49 % av de stemmeberettigede i sokn med mindre enn 4000 innbyggere og 51 % bor i sokn med mer enn 4000 innbyggere.

Noe av forskjellen skyldes at tilhørighetsrelasjonene mellom kirke og folk er sterkere i små lokalsamfunn. Men hovedforklaringen er den valgordning som brukes. Personvalg fungerer ikke i de folkerike soknene. Velgerne «kjenner ikke» de som står på lista og lar være å stemme. Muligheten til å stemme på en liste (parti/gruppe) vil kunne styrke velgernes følelse av å bli representert gjennom det man stemmer på, og slik høyne valgdeltakelsen.

Engasjementet for kirkepolitiske spørsmål eksisterer i liten grad kirkemedlemmer i mellom. Dette kan skyldes både manglende interesse og at man ikke har felles oppfatning om begreper som kandidatene bruker. Ikke så mange vil si at de er "imot folkekirke". Dermed er begrepet ubrukelig i demokratiske sammenhenger. I politikken er det et klarere bilde av hva partiene mener, - "for eller mot" er en tydelig beskjed til velgerne, mens i kirkevalget hører en bare om hva folk er "for". Samtidig

er det store flertall kirkemedlemmer er ganske uinteressert i kirkens styre og stell. Det er derfor viktig å kommunisere med denne gruppen blant kirkemedlemmene. De er en viktig ressurs, og må bevisstgjøres på at valget også angår dem.

Informasjon

De mange forkastede stemmene viser at informasjonen både om valgordningen og kandidatene ikke var god nok ved årets kirkevalg. Samtidig ga kandidatenes svar på kirkepolitiske spørsmål velgerne en viss mulighet for å skille kandidatene fra hverandre. Allerede på valgkortene må det være tydelig informasjon om valgordningen, kandidatene, hvem som har nominert og gjerne omtale av kandidatene. Valgrådene bør samarbeide med Kirkerådet slik at valgkortet kan inneholde mer relevant informasjon for det aktuelle bispedømmet. Alternativt må bispedømmerådene gis økonomisk mulighet for å sende ut informasjon om kandidatene til alle husständer.

Sammenlignet med kirkevalgene i 2009 var det færre henvendelser til bispedømmekontoret, og mindre usikkerhet lokalt i forhold til gjennomføring av valget lokalt. Dette er et signal om at mange satt med erfaringer og kunnskap fra forrige valg, siden dette bare er to år tilbake i tid. Det er også et signal om at informasjon fra Kirkerådet var bedre, og tilgjengelig på et tidligere tidspunkt, og at valgmodulen var utbedret.

Preferansevalg

De mange forkastede stemmene viser også at valgordningen er svært vanskelig å forstå. Etter å ha gjort forsøk i to kirkevalg er det vanskelig å se hvordan ytterligere informasjon kan kompensere for dette. Preferansevalg blir ikke demokratisk så lenge valgordningen skiller seg ut fra de andre valgene som blir holdt samme dag. Intensjonen om likhet med andre offentlige valg er brutt ved:

- at det er lov å stryke kandidater i MR-valget
- at det er uprioritert liste til BDR-valget
- at BDR-valget gjennomføres som preferansevalg

Valgordningen bør endres slik at BDR-valget blir mer likt MR-valget ved at det blir:

- prioriterte lister til begge kirkevalg
- at kandidater kan kumuleres ved begge valg
- at det ikke skal være anledning til å stryke kandidater ved noen av valgene

Alfabetiske kandidatlist

Resultatet fra bispedømmerådsvalget viser at i 2009 ble fire av fire som sto oppført først på listen valgt, og i 2011 ble tre av fire som sto oppført først valgt inn i rådet. I 2009 ble ingen av de fire som sto oppført sist på listen valgt, og i 2011 ble en av fire som sto oppført sist valgt inn i rådet. Dersom nevnte valg sammenholdes, ble syv av åtte blant de som sto oppført først valgt inn i rådet (87,5 % sjanse til å bli valgt), og en av åtte blant de som sto oppført sist ble valgt inn i rådet (12,5 % sjanse til å bli valgt). Dersom alle 19 kandidatene deles på antall plasser skal hver kandidat ha 37 % prosent sjanse til å bli valgt inn i rådet. Dette er en tydelig indikasjon på at alfabetiske

kandidatlistene er urettferdig og udemokratisk. Alfabetet har i større grad enn kandidatens profil påvirket valgresultatet. Ved andre valg som blir holdt samtidig med BDR valget, er de som står oppført først på listen prioriterte kandidater.

Samtidig har enkelte kandidater med navn langt ut i alfabetet fått stor oppslutning. Dette er et resultat av egen innsats forut for valget og at lokale stemmer har gitt utslag - folk stemte på "sine" kandidater. Det viser at geografi sannsynligvis er viktigere enn teologiske eller kirkepolitiske spørsmål. De store sakene, skillelinjene, får ikke tilstrekkelig oppmerksomhet utenfor kirkens egne fora.

En valgordning med prioritert liste vil i praksis være mer demokratisk enn en valgordning som er radikalt annerledes enn andre valgordninger velgerne forholder seg til. Velgerne er vant til å forholde seg til prioriterte lister. Det demokratiske prinsippet bør søkes styrkes ved å gi mulighet for å gi tilleggsstemme som ved MR-valg. Det bør også åpnes for at alle kirkemedlemmer kan sende inn forslag på kandidater (ikke bare MR). Ansatte i kirken bør være valgbar som leke (ett valg på alle BDR-medlemmer). Det demokratiske prinsippet kan videre styrkes ved at det er mulig å opprette alternative lister.

Stemmerettsalder

Stemmerettsalder bør opp. Det er uansvarlig lavt med 15 år. Vi må leve med en spenning mellom religiøs myndighetsalder og myndighetsalder. Det bør være sammenheng mellom stemmerett og det å selv kunne stille til valg. Det bør være likt med andre valg.

Erfaringer fra Kirkevalget 2009

I evalueringen av forrige kirkevalg, kommenterte Hamar bispedømmeråd forhold som ikke er vurdert foran årets valg. Dette gjelder:

- vurdering av bispedømmerådvalget som forholdstallsvalg
- at nominasjonsordningen er et kirkepolitisk spørsmål som burde vært avklart
- at valgresultatet må kunngjøres rett etter valgdagen, og at geistlig og lek kirkeligtilsatt representant må velges samtidig som leke medlemmer av bispedømmeråd/Kirkemøte
- at stemmerettsalder på 15 år må revurderes

Oppsummering

Hamar bispedømmeråd ønsker fortsatt at demokratiseringsprosessen i Den norske kirke styrkes, men ser ikke at Kirkevalget 2011 har bidratt vesentlig i positiv retning. Dette er betenkelig sett i lys av de store ressursene kirken har hatt til rådighet.

Hamar bispedømmeråd er sterkt kritisk til gjeldende valgordning for bispedømmeråd og kirkemøtet. Manglende kunnskap og usikkerhet rundt både valgordning og kandidater har gitt tydelig utslag i et uakseptabelt antall forkastede stemmer – på 11,5 %. Det er derfor mange prinsipielle spørsmål rundt hele valgordningen som må avklares i perioden frem mot neste kirkevalg. Hamar bispedømmeråd vil løfte frem følgende hovedpunkt:

- preferansevalg gir sterkt udemokratiske utslag og er ikke en egnet valgordning
- prioriterte lister bør benyttes ved både MR og BDR valg. Velgerne bør ha mulighet til å gjøre endringer og på samme måte som i menighetsrådsvalget. Det bør også være mulig for velgerne å opprette egne lister.
- spesielt fokus på sokn med over 4000 innbyggere for å styrke valgdeltagelsen der den er lavest
- stemmerettsalderen bør endres til 18 år
- alle medlemmer av bispedømmeråd/Kirkemøte velges samtidig (på valgdagen) og på fritt grunnlag.
- Prestene skal ha en representant i bispedømmerådet, som velges av alle kirkemedlemmene i bispedømmet.

Vedlegg: Hamar bispedømmeråds foreløpige evaluering om preferansevalg og forkastede stemmer, 23.09.2011.

Momenter fra Ungdomsrådet – Kirkevalg 2011:

34/11	<p>Evaluering Kirkevalg Årets kirkevalg resulterte i en kandidat under 30 år i bispedømmerrådet, samt at flere av Kime sine medlemmer sitter i sine respektive menighetsråd.</p> <p>Kime starter evalueringen av kirkevalget med noen hovedpunkter:</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Hvorfor få unge kandidater?</i> Kime støtter resolusjonen fra UKM. 4 år er ofte for lenge for unge kandidater, så en ordning med periode på 2 år hadde vært spennende. <p>Det er ikke sikkert bispedømmerråd, er et riktig råd å rekruttere mange ungdom til heller, da saker og arbeidsmetode er veldig overordnet. Menighetsråd er mer utøvende, og kan således passe unge kandidater bedre.</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Hva kan endres til neste gang?</i> Endre valgordningen til at man velger halve rådet hver gang, med 2 års syklus. Dette gjør det også enklere for unge kandidater. <p>Kandidater og valgråd må jobbe mer med å få oppslag i aviser og andre media.</p> <p>Facebooksida vår "Stem ungt", fikk 18 "liker". Dette var ikke særlig mye, og her er det nok et potensiale for senere.</p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Hva med tiden nå, fram til neste valg?</i> Kime ønsker å benytte de neste 4 årene til å følge bedre opp saker i bispedømmerrådet, og kunne jobbe overfor ulike medier med dette. Ungdommelig engasjement er effektivt overfor media!
-------	---

Etatsrapportering 2011			
Bispedømme:		Hamar bispedømme	
1 TILSETTINGER OG UBESATTE STILLINGER			
a	Antall ubesatte prestestillinger		3
b	Antall utlyste prestestillinger		11
c	...herav stillinger som er lyst ut flere ganger		2
d	Antall søknader til prestestillinger	Kvinner	Menn
	40 år eller yngre	3	11
	41 -55 år	10	10
	56 år og eldre	6	11
e	Antall tilsetninger	Kvinner	Menn
		4	4
2 KOMPETANSEUTVIKLING OG LEDELSE (rapportering på faste stillinger)			
a	Studiepermisjon med lønn	Kvinner	Menn
	Antall prester	25	60
	Antall virkedager	209	525
b	Etter- og videreutdanning via REU		Totalt
	Kompetanserådet - antall søknader	Kvinner	Menn
	40 år og yngre	1	1
	41-55 år	1	4
	56 år og eldre	0	1
	Kompetanserådet - innvilgede søknader	Kvinner	Menn
	40 år og yngre	1	1
	41-55 år	1	4
	56 år og eldre		1
	Kompetanserådet - antall deltagere	Kvinner	Menn
	40 år og yngre	1	1
	41-55 år	1	4
	56 år og eldre		1
	Andre opplegg - antall søknader	Kvinner	Menn
	40 år og yngre	0	1
	41-55 år	1	1
	56 år og eldre	1	4
	Andre opplegg - innvilgede søknader	Kvinner	Menn
	40 år og yngre	0	1
	41-55 år	1	0
	56 år og eldre	1	3
	Andre opplegg - antall deltagere	Kvinner	Menn
	40 år og yngre	0	1
	41-55 år	1	0
	56 år og eldre	1	3

c	Antall prester som har hatt medarbeidersamtale			96
d	Arbeidsveiledning (ABV-kompetanse)	<i>Kvinner</i>	<i>Menn</i>	<i>Totalt</i>
	<i>ABV-kompetanse</i>	0	6	6
	<i>Deltagere ABV-tilbud</i>	7	5	12
e	Menighetsprester med spesialisert tjeneste			0
f	Antall feriedager søkt overført til neste år			340
g	Antall fridager som ikke er tatt ut i løpet av året			621
§	PRESTEBOLIGER (rapportering på faste prestestillinger)			
a	Antall prester, fordelt etter boligordning			
	<i>OVF-bolig</i>			51
	<i>Kommunal bolig</i>			24
	<i>Fritak fra OVF-bolig</i>			11
	<i>Fritak fra kommunal bolig</i>			14
	<i>Ikke bolig-ordning</i>			19
b	Søknader om fritak fra boplikt (2010)			
	<i>Innvilgede søknader</i>			0
	<i>Avslåtte søknader</i>			0
	<i>Ubehandlede</i>			0
	<i>Sum</i>			0
Δ	FRATREDELSE / TILTREDELSE			
a	Antall fratredelser i prestestillinger etter årsak, dvs. overgang til:			
	<i>Annen statlig prestestilling</i>			1
	<i>Annen kirkelig stilling</i>			0
	<i>Stilling utenfor kirken</i>			2
	<i>Alderspensjon</i>			3
	<i>Avtalefestet pensjon</i>			2
	<i>Annet/ ukjent</i>			0
	<i>Sum fratredelser</i>			8
b	Antall tiltredelser i prestestillinger etter tidligere arbeidsforhold, dvs overgang fra:			
	<i>Annen statlig prestestilling</i>			1
	<i>Annen kirkelig stilling</i>			0
	<i>Stilling utenfor kirken</i>			0
	<i>Studier</i>			2
	<i>Studier/ stilling i utlandet</i>			0
	<i>Annet/ ukjent</i>			1
	<i>Sum tiltredelser</i>			4

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømmeråd

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
 Kirkeavdelingen
 Postboks 8004 Dep
 0030 OSLO

Dato: 21.02.2012

Vår ref: 11/233-6 TEA

Deres ref:

Årsrapport 2011 - Pilegrimssentrene i Hamar bispedømme

Hovedmålet oppgitt av departementet er å *iverksette konkrete tiltak som bidrar til å utvikle vandring på pilegrimsleden både kvalitativt og kvantitativt*. Det kan være flere måter å måle dette på. Et sammensatt utvalg av indikatorer vil gi oss hjelp til å måle:

- a. utbredelse (antall steder og aktører involvert i samarbeid om pilegrimssatsingen)
- b. omfang (antall og type aktiviteter) og
- c. oppslutning (antall vandrere).

Rapportene fra pilegrimssentrene bemerker at det er krevende å samle data. Det blir vist til at deltagere kan ha blitt registrert flere ganger i punktene nedenfor (vandrer, deltager på arrangement, overnattinger, pilegrimspass). Indikatorene er heller ikke presise i forhold til hva pilegrimssenteret selv har utført av aktiviteter og hva som er utført av andre. Dette var et problem i rapporteringen for 2010 og er fortsatt et tema. Indikatorene bør gjennomgå slik at man har en felles forståelse av hva som rapporteres. Hva kvalifiserer for en «pilegrim» og «vandrer» i rapporteringsøyemed er viktig å avklare. Rapporteringen bærer preg av dette, og forklarer kanskje forskjellen mellom registreringer foretatt av kirkene og pilegrimssenteret. Denne forskjellen er størst ved Pilegrimssenteret Granavollen som for 2011 rapporterer en markant oppgang fra 1557 til 3702 vandrere under punkt 2 samtidig som kirkene i samme området har registrert en liten nedgang fra 944 til 815 vandrere.

Pilegrimssesongen 2011 bar preg av å ha fokus på å konsolidere arbeidet som begynte i 2010. Det har generelt blitt jobbet en god del med ytterligere forankring og begeistring rundt pilegrimsvandringer. Overordnet meldes det om en større grad av etablering og begynnende prosjekter og samarbeider.

Aktivitet ved pilegrimssentrene i 2011

Se vedlegg for sammenligning med tall fra 2010.

1. antall langvandrere som deltar i den organiserte langvandringen

Hamar: 17

Gran: Langvandringen gikk over østleden

Sør-Fron: 32

Dovre: 160

2. antall vandrere som deltar i kortere organiserte vandringer i regionen

Hamar: Samlet antall: ca. 504. (5 pilegrimer på vandring fra Lillehammer til Hamardomen, ca. 300 konfirmanter vandret fra Brumunddal til Furnes. Ca. 100 ansatte fra Hamar fylkesmuseum vandret fra Furnes til Hamardomen).

Gran: 3702 – tall fra kommuner, kirker, turistnæring, lag og foreninger.

Sør-Fron: Ingen tall rapportert

Dovre: 730 fordelt på 17 vandringer

3. antall andre registrerte vandrere

Hamar: 60

Gran: ca. 321

Sør-Fron: 1105 stk. Hentet fra tellepunk på Skar og Øyer.

Dovre: 270 vandrere registrert i Eysteinkyrkja

4. antall deltagere ved ulike arrangement ved pilegrimssenteret (med kort beskrivelse av aktivitetene)

Hamar: ca. 200 personer har besøkt senteret i ulike omvisninger på senteret og for generell informasjon.

Gran: Ca. 400 deltakere på åpning av sesong, foredrag, konsert, vintervandring og fellesmøte.

Sør-Fron: 87. Vikingdag for barneskolene, arkeologisamling, fagseminar m.m.

Dovre: 1540 på ulike arrangement i Dovre og Oppdal.

5. antall deltagere ved andre pilegrimsarrangement i regionen (med kort beskrivelse av aktivitetene)

Hamar: 559 (25 var på vandring i forbindelse med «Sommerstevnet 2011», 15 deltok på vandring fra Veldre og Tokstadfurua og 324 skoleelever deltok på skoleopplegg.)

Gran: 1903 deltok på Magiske møter på Østre Toten, pilegrimsforedrag, konserter og andre arrangementer

Sør-Fron: 42 stk.

Dovre: 470 deltakere på fem ulike arrangementer.

6. antall kirker med pilegrimsaktiviteter

Hamar: 8

Gran: 16 kirker har rapportert om pilegrimsaktiviteter

Sør-Fron: 3 kirker med pilegrimsaktiviteter

Dovre: 8 stk (Nord-Sel, Dovre, Guds Huset – Fokstugu, Eysteinkyrkja, Oppdal, Rennebu, Meldal, Skaun)

- 7. antall pilegrimsmesser og arrangement i kirkelig regi**
Hamar: 56. Hamardomen hadde en rekke ulike arrangementer i forbindelse med Olsok i tillegg til ulike markeringer i kirkene, f.eks. i forbindelse med langvandring.
Gran: 60
Sør-Fron: 7 pilegrimsmesser
Dovre: Pilegrimsmesser – 12 Arrangement – 8
- 8. antall andre steder med pilegrimsaktiviteter (spesifiser hvilke)**
Hamar: 1 (Pilegrimsvandring over Dovrefjell med innsatte i Hamar fengsel)
Gran: Se punkt 9
Sør-Fron: Det har vært pilegrimsaktiviteter i forbindelse med Langvandringen på Tretten og Borkerud herberge.
Dovre: kjenner ikke til andre
- 9. antall organisasjoner, foreninger, lag, skoler og bedrifter involvert i pilegrimsarbeidet i regionen (spesifiser hvilke)**
Hamar: ca. 9
Gran: Samlet tall for punkt 8 og 9 er 60-70; Ulike lokale og regionale foreninger.
Sør-Fron: 9 lokale foreninger og lag samt 7 barneskoler.
Dovre: Sel skole, Dovre skole og Dombås skole. Kristindagene på Sel, pilegrimsdager på Dovrefjell.
- 10. antall frivillige medarbeidere**
Hamar: 8
Gran: Ukjent
Sør-Fron: ikke registrert
Dovre: ca. 25 frivillige som har betjent Eysteinkyrkja og 3 frivillige på langvandringen.
- 11. antall overnattinger på pilegrimsherbergene**
Hamar: 497 overnattinger
Gran: 351 overnattingsdøgn. Dette tallet er overnattinger på steder uten pilegrimsherbergstatus. De reelle tall er derfor nok vesentlig høyere.
Sør-Fron: 345 (8 av 12 pilegrimsherberg har ikke meldt inn tall).
Dovre: 1684 overnattinger
- 12. antall pilegrimspass som utstedes**
Hamar: 110
Gran: 53 pass er utstedt fra pilegrimssenteret.
Sør-Fron: 78
Dovre: ca. 150
- 13. Antall foredrag holdt av daglig leder:**
Hamar: 1 foredrag holdt med ca. 100 deltakere
Gran: ikke telt opp
Sør-Fron: 8 stk. For Rotary, Senioruniversitetet, kommunestyret m.fl.
Dovre: 17

14. Deltakelse på messe eller stand:

Hamar: Deltok to dager på «Hamar middelalderfestival»

Gran: Deltok på Hadelandsmessa 2011 som hadde 3300 besøkende

Sør-Fron: Deltakelse på pilegrimskonferanse i Trondheim, Nordisk pilegrims-samling på Hamar og seminar i Valdres.

Dovre: ikke opplyst

15. Presse- og medieoppslag:

Hamar: 3 førsteside i Hamar Arbeiderblad og 7 helsider samt omtale på 4 ulike nettsider.

Gran: 3 artikler skrevet til «Pilegrim i dag», informasjonsfolder og regionshefte for 2011. Facebook-gruppe er opprettet (218 medlemmer) og finnes på en rekke andre websider.

Sør-Fron: Ikke talt opp. Pilegrimssenteret har hatt pressebesøk i regionen i sitt ansvarsområde. Pilegrimsleden er blitt markedsført til presse og media.

Dovre: ikke opplyst

Strategiske aktiviteter

Stiftelsesmøter, fellessamlinger og informasjonsmøter som samler potensielle samarbeidsparter innen egen region og med naboregioner blir løftet frem som strategiske aktiviteter for å få kommet i gang med pilegrimssatsingen.

Organisasjon og drift

Pilegrimssenteret på Hamar ble i 2011 løsrevet organisatorisk fra Hedmarksmuseet og ble etablert som en forening ved navn «Pilegrimssenter Hamar». Foreningen, vedtekter og styre med styreleder Tor Rullestad ble vedtatt ved stiftelsesmøte 15.11.2011. Styret sitter frem til årsmøtet i februar/mars 2013. Jan Arneberg har vært tilsatt som daglig leder fra 31. januar 2011.

Daglig leder har brukt mye tid og ressurser på omfattende oppussing av lokaler som senteret leier av Domkirkeodden. Dette har på den ene siden gitt moderne og egnede lokaler, men det har gått på bekostning av daglig leders mulighet til å drive med utadrettet virksomhet.

Pilegrimssenteret på Gran har siden 2010 vært midlertidig tilknyttet Gran kommune ved Utviklingsprosjekt Granavollen. Pilegrimssenteret har en styringsgruppe, en samarbeidsgruppe og en referansegruppe hvor kirke, kommune, reiseliv, museum og næringsliv er representert. Denne avtale er forlenget ut 2012. Endelig organisasjon skal være avklart ved utgangen av denne avtales løp. Pilegrimssenter Granavollen videreførte i 2011 sitt arbeid fra 2010 knyttet til regional forankring, samarbeid og synlighet ved å fortsette prosessene med å bygge en felles plattform for pilegrimssatsingen i egen region. Daglig leder er Jane Dahl Sogn og prosjektleder for Granavollen-prosjektet i Gran kommune er Randi Thorsen.

Pilegrimssenteret DaleGudbrands gard er organisert som en del av Gudbrandsdalsmusea AS. En egen faggruppe og referansegruppe skal sikre en god forankring i forhold til kirke, kommuner, reiseliv og kulturinstitusjoner i området. Senteret åpnet 12. september 2010. Pilegrimssenteret ansatte Per Gunnar Hagelien som daglig leder fra 1. juli 2010.

Hans Jakob Dahl ble ansatt som daglig leder av **Pilegrimssenter Dovrefjell** i april 2010. Pilegrimssenteret ble organisert som en stiftelse og et styre ble oppnevnt 16. juni 2010. Der er også etablert en internettside med informasjon om senteret og aktivitetene – www.pilegrimssenter-dovrefjell.no.

Økonomi

Regnskap foreligger fortsatt ikke fra alle sentrene. Vi har mottatt to søknader om overføring av midler til neste år.

Oppsummering

Indikatorene ovenfor vitner om stor aktivitet i de fire pilegrimssentrene. De fire sentrene virker til å ha funnet sin organisasjonsform, ansettelse og holder på å etablere gode samarbeidsrelasjoner. Dette er et viktig grunnlag for det videre arbeidet. Samtidig kan man bemerke at den lokale oppmerksomhet rundt sentrene kan ha positiv innvirkning på antall besøkende.

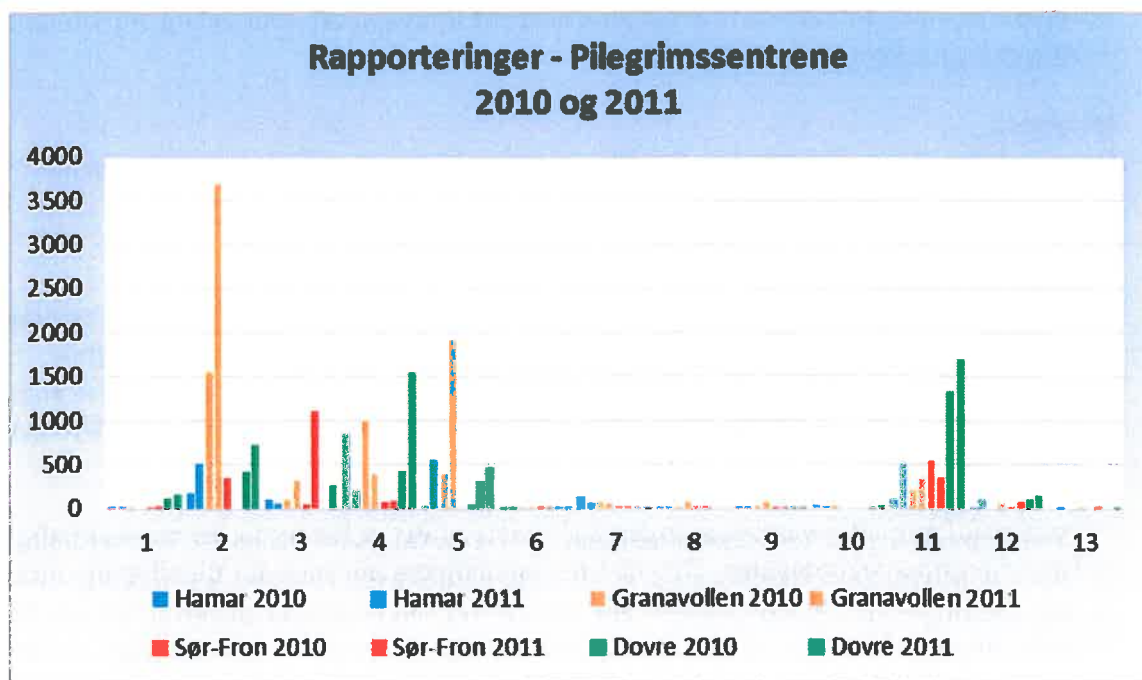
Tilbakemeldinger etter vandresesongen 2011 viser at det er behov for en mer helhetlig drift av pilegrimsvirksomheten. Det vil være naturlig om ansvaret for tildeling av midler og oppfølging av driften ved sentrene blir samlet ved Nasjonalt pilegrimssenter. Hamar bispedømmeråd erfarer at mandat for å gi veiledning, støtte og koordinering bør styrkes

Med vennlig hilsen

Freddy Knutsen e.f.
Fung. stiftsdirektør

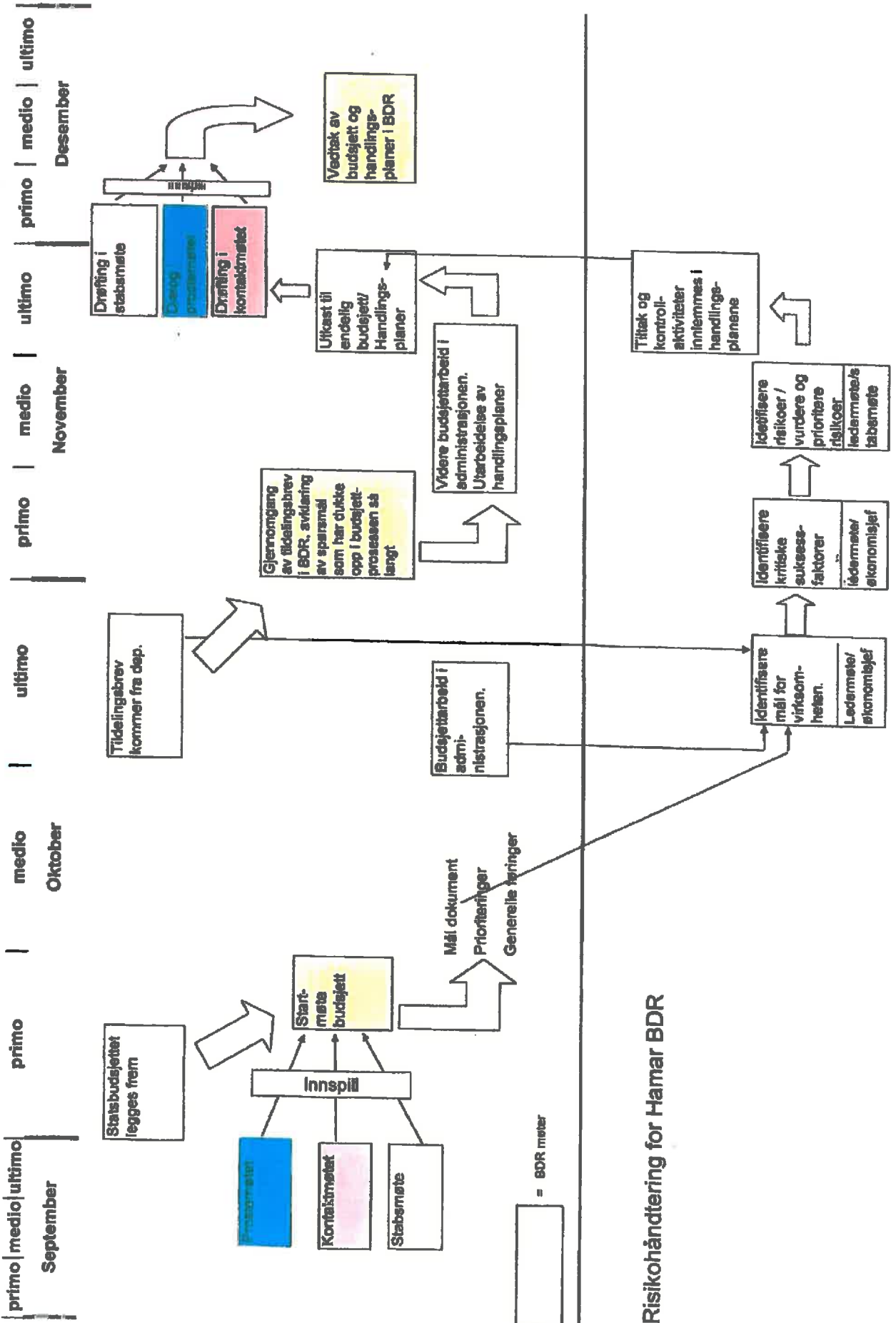

Thomas Ekeberg-Andersen
Rådgiver
Direkte innvalg: 62550373

Vedlegg: tabell 2010-2011

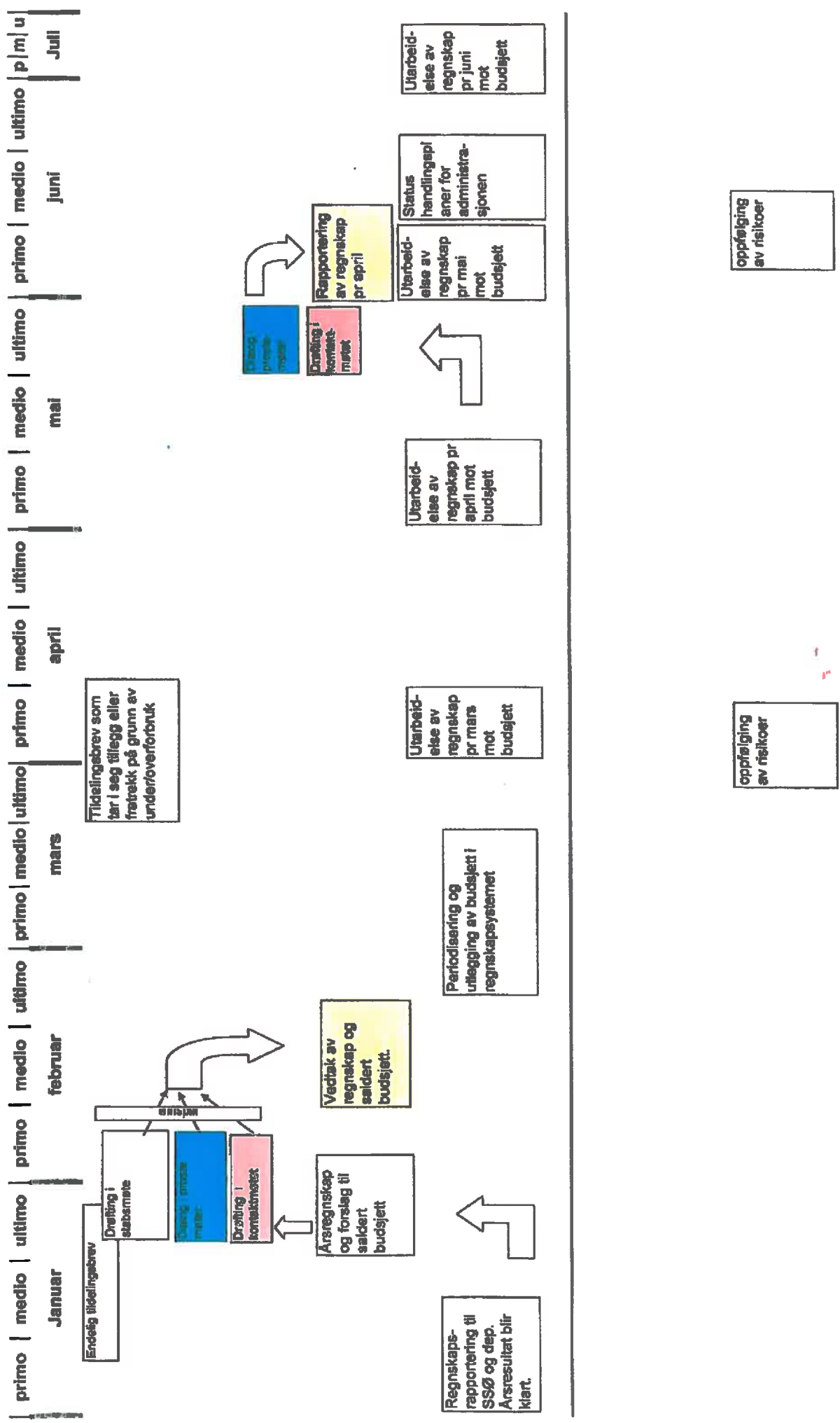

	Hamar 2010	Hamar 2011	Granavollen 2010	Granavollen 2011	Sør-Fron 2010	Sør-Fron 2011	Dovre 2010	Dovre 2011
1	3	17	12	0	21	32	120	160
2	171	504	1557	3702	350	0	420	730
3	102	60	101	321	51	1105	0	270
4	843	200	1000	400	78	87	425	1540
5	32	559	398	1903	0	42	300	470
6	6	8	7	16	3	3	8	8
7	128	56	70	60	3	7	18	20
8	1	1	13	70	7	2	0	0
9	20	9	35	70	10	16	3	5
10	30	8	35	0	0	0	20	28
11	100	497	200	351	542	345	1329	1684
12	9	110	0	53	17	78	100	150
13	0	1	0	22	0	8	0	17

Budsjett og rapporteringskalender for Hamar BDR / Innarbeidelse av risikohåndtering

Risikohåndtering for Hamar BDR

Om ønskelig:
 Rapportering
 av regnskap
 pr juni.
 Behandling
 status for
 handlings-
 planene.

Rap-
 portering
 til departe-
 mentet,
 regnskap
 pr 30.08
 og estimat
 for året

Utarbeid-
 else av
 regnskap
 pr aug
 mot
 budsjett

Utarbeid-
 else av
 regnskap pr
 september
 mot
 budsjett

Utarbeid-
 else av
 regnskap
 pr oktober
 mot
 budsjett

oppfølging
 av risikoer

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømmeråd

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Dato: 18.01.2012

Vår ref: 11/446-3 JAJ

Deres ref: 11/3919

Forklaringer til regnskapet 2011 og søknad om overføring av ubrukte bevilgninger

Hamar bispedømmeråd viser til brev av 22. desember 2011 vedrørende årsavslutning og frister for rapportering.

Hamar bispedømmeråd har avsluttet regnskapet for 2011 med et positivt avvik på 2,9 % på kapittel 1590/4590 – kirkelig administrasjon og 0,9 % på kapittel 1591/4591 - presteskapet.

Forklaringer til statsregnskapet for 2011 (alle tall i tabellene i hele 1 000 kroner)

Kap. 1590 kirkelig administrasjon

Post 01 driftsutgifter

Tildelt bevilgning 2011	kr	12 186
Regnskap 2011	kr	12 259

Merutgift	kr	73
-----------	----	----

Merutgiftene består av utgifter til sykevikar, korresponderende med inntekter under kap 4590 post 18 refusjon av sykepengen.

Kap. 4590 kirkelig administrasjon

Post 02 driftsinntekter

Tildelt bevilgning 2011	kr	180
Regnskap 2011	kr	603

Merinntekt	kr	423
------------	----	-----

Utgifter til sykevikar er dog kun 212 000 kroner, mens korresponderende inntekt er kr 359 000 kroner. Øvrige merinntekter korresponderer med tilsvarende merutgifter under post 01 driftsutgifter til porto, reiser og andre utlegg for andre med krav om refusjon.

Til sammen utgjør netto resultat for kap. 1590/4590 et mindreforbruk på 350 000 kroner eller 2,9 % av tildeling. I tillegg til et netto differanse sykepengerefusjon / bruk av sykevikar på 147 000 kan resultatet forklares med påløpte, ikke utbetalte, personalkostnader som kommer til utbetaling i januar og februar 2012 som følge av forpliktelser fra 2011.

Hamar bispedømmeråd ber om at netto mindreforbruk under kap. 1590/4590 på kr 350 000,- overføres til budsjettermin 2012.

Kap. 1590 kirkelig administrasjon

Post 21 spesielle utgifter

Tildelt bevilgning 2011	kr	768
Regnskap 2011	kr	718
<hr/>		
Mindreutgift	kr	50

Kap. 4590 kirkelig administrasjon

Post 03 spesielle inntekter

Tildelt bevilgning 2011	kr	769
Regnskap 2011	kr	719
<hr/>		
Mindreinntekt	kr	50

Utgiftene som bokført under post 21 er bevilgninger til prosjekter som i hovedsak bestyres av Hamar bispedømmeråd. Prosjektene finansieres via kirkerådet fra avkastningsmidler i Opplysningsvesenets fond til felleskirkelige tiltak og fra andre samarbeidspartnere. Disse inntektene bokføres på post 03. Utgiftene på post 21 balanserer mot tilsvarende inntekter under post 03.

Kap. 1590 kirkelig administrasjon

Post 71.16 tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk

Tildelt bevilgning 2011	kr	9 174
Regnskap 2011	kr	9 174
<hr/>		
Merutgift/mindreutgift	kr	0

Tilskuddene til lønnsmidler for stillinger innen diakoni, undervisning og kirkemusikk innenfor Hamar bispedømmeråd sitt område er i sin helhet utbetalt i henhold til tildeling.

Kap. 1590 kirkelig administrasjon

Post 72 tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene

Tildelt bevilgning 2011	kr	180
Regnskap 2011	kr	180
<hr/>		
Merutgift/mindreutgift	kr	0

Tilskuddene til de kirkelige fellesråd i hjemkommunene til de omkomne etter tragediene 22. juli er i sin helhet videreformidlet til fellesrådene, med en tildeling på kr 25 714,- pr bisettelse.

Kap. 1590 kirkelig administrasjon

Post 75 tilskudd til trosopplæring i menighetene

Tildelt bevilgning 2010	kr	13 716
Regnskap 2010	kr	13 716

Merutgift/mindreutgift	kr	0
------------------------	----	---

Trosopplæringstilskuddene til menighetene er fulgt opp og utbetalt i sin helhet i henhold til opptrappingsplanen for implementering av trosopplæringsreformen og kirkerådets anbefalinger.

Kap. 1591 Presteskapet

Post 01 driftsutgifter

Tildelt bevilgning 2011	kr	77 396
Regnskap 2011	kr	79 771

Merutgift	kr	2 375
-----------	----	-------

Mottatte sykerefusjons- og fødselspenger under kap 4591, post 16 og 18, i alt 2 963 000 kroner, har gjort det mulig å øke kostnadssiden, hovedsaklig til vikarbruk under kap 1591, post 01.

Kap. 4591 Presteskapet

Post 02 driftsinntekter

Tildelt bevilgning 2011	kr	714
Regnskap 2011	kr	3 742

Merinntekt	kr	3 028
------------	----	-------

Det har vært et større etterslep på sykepengerefusjon i noen enkeltsaker som har medført noe større inntekter enn estimert pr august 2011. Til sammen utgjør netto resultat for kap. 1591/4591, post 01 fratrukket post 02, et mindreforbruk på 652 000 kroner eller 0,9 % av tildeling. Øvrig merinntekt korresponderer med tilsvarende utgifter under 1591, post 01 som refusjon av frikjøp til fagforening. Dog er reelt mindreforbruk ca 562 000 kroner, siden Hamar BDR har mottatt 90 000 kroner for mye i sykepengerefusjon i 2011, som må tilbakebetales NAV i 2012.

Hamar bispedømmeråd ber om at netto mindreforbruk på kr 652 000,- under kap. 1591/4591 overføres til budsjettermin 2012.

Kap. 320 Kultur

Post 84 Pilegrimssatsing (belastningsfullmakt – Kulturdepartementet)

Tildelt bevilgning 2011	kr	4 124
Regnskap 2010	kr	4 124

Merutgift/mindreutgift	kr	0
------------------------	----	---

Tilskuddet er videreformidlet i sin helhet, med kr 1 031 000,- hver til respektive Gran,- Hamar,- Sør-Fron,- og Dovre pilegrimskontorer.

Kapitalregnskapet

Hamar bispedømmeråd har ingen poster til kapitalregnskapet.

Med vennlig hilsen

Freddy Knutsen e.f.
fung stiftsdirektør

Jon Arne Johansen
seniorrådgiver økonomi
Direkte innvalg: 62 55 03 70

Kopi til:
Pål-Anders Nordgaard
(FAD)

Pal-anders.nordgaard
@fad.dep.no

RISIKOVURDERINGER 2011 – HAMAR BISPEDØMMERÅD

Risikovurderingene er eksempler på den metodikken som benyttes og er gjennomført avdelingsvis i desember 2011. Vurderingene tar utgangspunkt i brev av 22. juni 2011 fra FAD vedrørende økonomistyring i staten – intern kontroll mv. FAD ønsket blant annet opplyst om virksomhetene har gjennomført risikovurderinger knyttet til misligheter for virksomhetsområdet. Hamar bispedømmeråd besvarte dette brevet 31. august 2011, hvor det ble lagt fram at vi skal gjennomføre slike risikoanalyser i løpet av 2011. Analysene går så inn som den del av årsrapporten for 2011.

Risikovurdering - Kirkefaglig avdeling

Deltakere: Medarbeiderne ved Kirkefaglig avdeling ved Hamar bispedømmekontor

Risikoområde

Følgende område ble valgt for gjennomgang etter metodikken om risikoidentifisering:

Saksbehandlingsrutiner for kirkefaglig avdeling

Kirkefaglig avdeling (Kifa) har saksbehandlingsoppgaver for Hamar biskop og Hamar bispedømmeråd, og er forpliktet på de målsetninger og visjoner som gjelder for Den norske kirke. I forlengelsen av det har bispedømmet vedtatt et eget strategidokument: Folkekirken, Hamar bispedømme. Forvaltningsloven og offentleglova gjelder for Kifas saksbehandlingsarbeid, som dessuten må skje etter de lover og forskrifter som er fastlagt for Den norske kirke.

Kritiske suksessfaktorer

Vi har valgt å foreta risikovurdering av saksbehandlingen i Kifa, med henblikk på om den gis tilstrekkelig kvalitetssikring og faglig forankring, i tråd med bispedømmets egne målsetninger og Den norske kirkes mål og visjon.

Ut i fra det ble følgende **kritiske suksessfaktorer (KSF)** satt opp:

KSF: Kirkefaglig avdeling har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å behandle de henvendelser og saker som Hamar biskop og Hamar bispedømmeråd har beslutningsmyndighet i forhold til, og gode nok rutiner til at saksbehandlingen forankres i bispedømmets ledelse og fagavdeling.

Risikoformuleringer:

De kritiske suksessfaktorer ble deretter omformulert til risiki, og vurdert med hensyn til konsekvens og sannsynlighet.

Risiko 1) Kirkefaglig avdeling for bispedømmet har ikke kvalifisert kompetanse til å behandle de aktuelle sakene. Saksbehandling skjer på et ikke-kvalifisert grunnlag, beslutninger tas på grunnlag av feil informasjon, for eksempel i bispedømmerådet. Bispedømmets omdømme svekkes.

Mulig konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Liten

Risiko 2) Kirkefaglig avdeling ved bispedømmet har ikke tilstrekkelig ressurser/bemanning til å behandle de aktuelle sakene. Frister overholdes ikke, bispedømmerådet og biskop fratras mulighet til å medvirke i vedtaksprosesser. Bispedømmets omdømme svekkes.

Mulig konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Middels

Risiko 3) Bispedømmet har ikke gode nok rutiner til å besørge at saksbehandlingen får en bred faglig forankring. Dette kan bidra til at misligheter kan skje i form av at saksbehandler tar beslutninger bare på grunnlag av egen kjennskap til saken, eller etter påvirkning av parter i saken.

Mulig konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Liten

Risikoreducerende tiltak:

Prioritet 1: Redusere risikoen for at misligheter kan skje i form av at saksbehandler tar beslutninger bare på grunnlag av egen kjennskap til saken, eller etter påvirkning av parter i saken.

Tiltak:

- a) Inngående og utgående henvendelser journalføres i websak og offentlighetsvurderes.
- b) Alle brev signeres av saksbehandler og biskop/stiftsdirektør.
- c) Alle saker til bispedømmerådet forberedes i samråd med stiftsdirektør, med kopi til kirkefagsjef.
- d) Kirkefagsjef holder seg orientert om den enkelte saksbehandlers aktiviteter og oppgaver.
- e) Saker med økonomiske eller ressursmessige implikasjoner behandles i ledergruppa.
- f) Saker som berører bispedømmets felles mål og strategier, drøftes i avdelingsmøtet for kirkefaglig avdeling og sirkuleres på intern post.
- g) Overordnede prioriteringer drøftes i Bispedømmerådet.
- h) Saksbehandlers habilitet i den enkelte sak vurderes av ledelsen.

Konsekvensen av ikke å ha gode rutiner for å sikre et godt beslutningsgrunnlag, vurderes som mer alvorlige enn at man ikke alltid klarer å overholde saksbehandlingens frister. Det viktigste målet er at saksbehandlingen skjer på et saklig og kvalifisert grunnlag.

Risikovurdering i Fellestjenester

Deltakere: Medarbeiderne i Fellestjenester

Risikoområde

De ansattes taushetsplikt etter forvaltningslovens §13 og for ordinerte prester, Straffelovens § 144. Dette gjelder både fast ansatte og engasjerte/vikarer.

Hovedmål

Sørge for at alle ansatte på bispedømmekontoret kjenner til lovverket rundt taushetsplikt

Delmål

- ♦ Bidra til gode informasjonsrutiner ved inntak av nytilsatte
- ♦ Sikre at nytilsatte ved bispedømmekontoret, midlertidige så vel som fast ansatte, får nødvendig innføring i lovverket rundt taushetsplikt
- ♦ Bidra til at bispedømmekontoret profilerer seg som en seriøs aktør i forhold til å håndtere meroffentlighet og i det ivareta nødvendig taushetsplikt

Kritiske suksessfaktorer

Bispedømmet er bevisst på gjennom gode rutiner å sørge for at de ansatte er informert om og holder seg til regelverket rundt taushetsplikt, slik at taushetsbelagt informasjon ikke lekker ut til offentligheten eller til andre enn de som er part i eventuelle saker.

Risikoformuleringer

1. Bispedømmet har ikke kvalifisert kompetanse til å ivareta regelverket rundt taushetsbelagte opplysninger
Konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Liten
2. Bispedømmets medarbeidere er ikke lojale til lov- og regelverk.
Konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Liten
3. Bispedømmet har ikke gode nok rutiner for å sikre at alle medarbeidere får nødvendig informasjon på et tidlig nok tidspunkt i sitt arbeidsforhold
Konsekvens: Alvorlig
Sannsynlighet: Moderat
4. Manglende kunnskap om regelverk rundt offentlighet og taushetspakt fører til at medarbeidere formidler informasjon til offentligheten eller til andre enn de som er part i saker som behandles
Konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Moderat

Risikoreducerende tiltak

Prioritet 1: *Redusere risikoen for at ansatte på grunn av manglende bevisstgjøring og informasjon lekker informasjon*

Tiltak:

1. Skjema «Taushetserklæring» legges som vedlegg når brev med arbeidsavtale sendes ny medarbeider. Underskrevet avtale arkiveres sammen med arbeidsavtalen.
2. Et punkt om regelverket rundt taushetsplikt tas inn i rutinebeskrivelsen som brukes i planleggingen av introduksjonen av nye medarbeidere.
3. Bispedømmekontoret sørger for at alle medarbeidere i arkivtjenesten har kurs/skolering i lovverket
4. Saksbehandlere må konsultere arkivtjenesten i saker som vurderes som uklare, for sammen å vurdere sakene og slik å kvalitetssikre best mulig, men også for kompetanseoverføring mellom arkivtjenesten og saksbehandlere.

Risikovurdering i personal- og økonomiavdelingen

Deltakere: Medarbeidere i pers/øk

Risikoområde

Følgende område ble valgt for gjennomgang etter metodikken om risikoidentifisering:

Offentlige anskaffelser

Formålsparagrafen i Lov om offentlige anskaffelser lyder:

”Loven og tilhørende forskrifter skal bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser basert på forretningsmessighet og likebehandling. Regelverket skal også bidra til at det offentlige opptrer med stor integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte.”

Hamar bispedømme er underlagt Lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter.

Kritiske suksessfaktorer

Vi har valgt å foreta risikovurdering av om Hamar bispedømme sikrer ivaretagelse og gjennomføring av Lov om offentlige anskaffelser med forskrifter. Dette anses som kritisk for å motvirke misligheter.

Ut i fra det ble følgende **kritiske suksessfaktorer (KSF)** satt opp:

KSF: Bispedømmet har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å overholde et komplisert regelverk, og gode nok rutiner til at alle større innkjøp foretas innenfor regelverket.

Risikoformuleringer:

De kritiske suksessfaktorer ble deretter omformulert til risiki, og vurdert med hensyn til konsekvens og sannsynlighet.

Risiko 1) Bispedømmet har ikke kvalifisert kompetanse til å ivareta det formelle regelverket hva angår anbudsprosesser iht Lov om offentlige anskaffelser.

Mulig konsekvens: Moderat alvorlig
Sannsynlighet: Liten

Risiko 2) Bispedømmet har ikke tilstrekkelig ressurser i form av tidsbruk til å ivareta regelverket om offentlige anskaffelser.

Mulig konsekvens: Moderat alvorlig
Sannsynlighet: Middels

Risiko 3) Bispedømmet har ikke gode nok rutiner til å besørge at alle større innkjøp foretas innenfor regelverket. Dette kan bidra til at misligheter ved kjøp av varer og tjenester kan være mulig for den som ønsker å oppnå urettmessige fordeler.

Mulig konsekvens: Svært alvorlig
Sannsynlighet: Stor

Risikoreduserende tiltak:

Prioritet 1: Redusere risikoen for at innkjøp foretas utenfor regelverket om offentlige anskaffelser.

Tiltak:

- a) Alle større innkjøp og inngåelse av avtaler foretas i samarbeid med økonomifunksjonen.
- b) Det må foretas budsjettkontroll med den hensikt å vurdere om innkjøp er innenfor avtaler som er gjort.
- c) Økonomifunksjonen må kontrolleres av stiftsdirektør mht om punktene a) og b) gjøres tilfredsstillende.

Konsekvensen av å holde innkjøp unna kravene til regelverk oppleves som mer alvorlig enn at man ikke overholder regelverkets formalia til punkt og prikke. Det å bli tatt på formelle feil kan medføre problemer i saksbehandling og økt ressursbruk, nye anskaffelsesrunder med mer. Men, så lenge man ikke urettmessig gir fordeler til enkelte leverandører vil det ikke medføre noe i retning av misligheter.

Det er en kjensgjerning at det foretas større innkjøp utenfor regelverket. Dette gjøres litt av gammel vane, delvis grunnet tidspress, men i hovedsak pga manglende informasjon/kunnskap. Det er ingen grunn til å tro at det har foregått misligheter, men overholdelsen av regelverket må skjerpes inn.

Sosiale medier – vær varsom plakat

Sosiale medier er blitt en viktig kommunikasjons plattform både privat og i offentlig og yrkesmessig sammenheng. Vi ber derfor våre ansatte om å følge disse retningslinjer:

Grunnleggende bestemmelser:

Yrkesmessig taushetsplikt – iflg. Offentlighetsloven, Forvaltningsloven, Tjenestemannsloven

Ytringsfriheten – Grunnloven §100

Lov om Personvern – Europeiske menneskerettkonvensjon art. 8

Ethvert menneske er ukrenkelig

Sosiale medier = offentlighet

alt som blir kommunisert via offentlige medier kan bli morgendagens avisoppslag

Vær bevisst din rolle som kirkeleg ansatt selv om profilen er privat
ikke bedrive saksbehandling på nettet og utvis forsiktighet ved omtale av personer/saker som har tilknytning til yrket

Utvis god folkeskikk og varsomhet.

Vær tydelig

er du usikker på om noe kan/bør skrives – IKKE skriv det

Konsekvenser ved brudd på reglene:

Blir behandlet som brudd på taushetsplikten og kan være oppsigelsesgrunnlag.

Den Norske Kirke
Hamar bispedømme

Biskop Kristian Schjelderups ordinasjon av Ingrid Bjerkås 19. mars 1961, åpnet for første gang døren for kvinners prestedtjeneste i Den norske kirke. Det ble til berikelse og velsignelse for kirke og for samfunn. Det var med stolthet Hamar biskop og lokalkomiteen for jubiléet, sammen med hovedkomitéens leder Ingun Dalan Kosnes fra Norsk kvinnelig teologforening (og sokneprest i Søre Ål), kunne invitere til 50 års markering i Hamar og Vang 19. og 20. mars 2011.

Bildet er tatt 20. mars under festgudstjenesten i Vang kirke. Vi ser dansere fra Stange videregående skole under ledelse av Hilde Gullhav. Foto: Reiner Schaufler

